

PROSLAVA 300-GODIŠNJICE KATOLIČKOG BOGOSLOVNOG FAKULTETA U ZAGREBU

Dr. Tomislav J. ŠAGI-BUNIĆ

Proslavu svoje 300-godišnjice Bogoslovni je fakultet otvorio za vrijeme trajanja Teološko-pastoralnog tjedna za svećenike u Zagrebu u mjesecu veljači 1969. Tada se dne 6. veljače održao prvi dio proslave (usp. Bogoslovska smotra 39 (1969) 138—143).

Drugi je dio proslave bio planiran za mjesec studeni iste godine, s time da se glavna proslava ima održati u nedjelju 9. studenog 1969. Svoje su sudjelovanje na proslavi bili obećali prefekt Sv. kongregacije za katolički odgoj *kardinal Gabriel M. Garrone* i prefekt Sv. kongregacije za nauk vjere *kardinal Franjo Šeper* te tajnik Sv. kongregacije za katolički odgoj *mons. Joseph Schroeffler*. Točniji program proslave usvojilo je Fakultetsko vijeće na sjednici od 29. rujna 1969. te izabralo *Radni odbor za proslavu* od tri nastavnika — dra J. Turčinovića, dra I. Goluba i dra A. Rebića — kojima je bilo povjereno da utanače potrebne pojedinosti te da se uz pomoć tajnika Fakulteta s. M. Klare Dugić brinu za izvedbu. Planiralo se polaganje vijenaca na grobove pokojnih profesora, postavljanje spomen-ploče u zgradi Fakulteta (glavnu je brigu za tu spomen-ploču preuzeo prof. dr A. Ivandija), postavljanje spomen-ploča značajnim profesorima Fakulteta — kojima ove godine pada 80-godišnjica rođenja — Stjepanu Bakšiću i Mihovilu Baradi, kovanje malih brončanih spomen-plaketa koje bi se dijelile uzvanicima, a sama se glavna svečanost 9. studenog imala sastojati od tri čina: svečane koncelebracije pod predsjedanjem velikog kancelara Fakulteta, svečane sjednice Fakulteta na kojoj bi među ostalima uzeo riječ kardinal Garrone, svečane prigodne akademije u dvorani Dječakog sjemeništa na Šalati. Na popisu uzvanika za taj dan bili su svi biskupi iz naše države, provincijali redova, visokoškolske katoličke institucije i druge s kojima Fakultet održava veze, predstavnici kulturnih ustanova, predstavnici vlasti, mnogi uglednici i prijatelji Fakulteta kao i svi koji su nekad na Fakultetu radili, a posebno rektor sveučilišta i druge osobe koje predstavljaju sveučilišnu ustanovu s kojom je Fakultet povijesno vezan, te predsjednik JAZU. Jasno da ovdje nije moguće nabrojiti potanko sve uzvanike. Kroz

desetak dana poslije glavne proslave (9. XI) imali su se u različitim dvoranama i crkvama u čast 300-godišnjice Fakulteta održati vokalni i instrumentalni koncerti stare i nove hrvatske duhovne i crkvene glazbe, koncert duhovnih pjesama u modernom ritmu i druge prigodne priredbe. Dodjeljivanje počasnih doktorata prigodom svoje 300-godišnjice Fakultet je planirao za jedno kasnije vrijeme tokom ove jubilarne akademske godine.

U jeku rada na pripremanju ostvarenja toga programa pogođio je 26. i 27. listopada Banjaluku i okolicu težak potres koji je duboko uzdrmao kršćansko osjećanje članova naše ustanove, a grupe studenata Fakulteta priskočile su i aktivno u pomoć za otklanjanje neposrednih posljedica tragične nesreće. Zato je 29. X sazvana hitna sjednica Fakultetskog vijeća koje je zaključilo da će u toj situaciji najdostojnije proslaviti obljetnicu svoje kršćanske ustanove tako da formalnu proslavu suzi u još skromnije okvire, a iz sredstava predviđenih za proslavu pruži pomoć stanovništvu postradalih krajeva. O tome su uzvanici obaviješteni slijedećim pismom:

Ove godine pada za našu ustanovu veoma značajna obljetnica koju je vrijedno ili upravo dužnost proslaviti: 300. godišnjica javnopravnog utemeljenja početaka akademske teološke nastave u Zagrebu.

Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu čuva, naime, kao ustanova nepretrgnuti kontinuitet s Akademijom koju su zagrebački Isusovci, na zakladi što ju je stvorio veliki prepošt zagrebačkog Prvostolnog kaptola Nikola Dijanešević, osnovali u svome kolegiju u Zagrebu u godinama 1662—1666 te kojoj je ugarsko-hrvatski kralj i izabrani rimski car Leopold I diplomom od 23. IX 1669. podijelio sva prava i povlastice što su ih tada imale druge akademije i sveučilišta na području njegova suvereniteta. Akademija je u tom času bila prvenstveno filozofski učevni zavod (s tri katedre filozofije: logike, fizike, metafizike), ali je već imala i dvije teološke katedre tzv. kazuistike ili moralne teologije (prva je počela djelovati, na temelju zaklade zagrebačkog biskupa Franje Ergeljskog Hasanovića, g. 1633) a neposredno je vodstvo cjelokupnog školskog rada na Akademiji stalno držao u rukama jedan od profesora teologije s titulom prefekta. Počevši od tih dviju teoloških katedri, koje su imale vodstvenu ulogu na Akademiji, u etapama se razvio potpun teološki studij koji je bio po metodi i zahtjevima na tadanjoj univerzitetskoj razini, a dosega je u g. 1771. devet teoloških katedri. Ukinućem isusovačkog reda (g. 1773) dolazi najprije čitav zavod, a zatim posebno teološki fakultet, pod direktan nadzor zagrebačkog biskupa, dok se g. 1874. nije organiziralo hrvatsko sveučilište u Zagrebu u modernom obliku, u sastav kojega se zakonom od 5. I 1874. vraća opet tadanji Bogoslovni fakultet kao jedan od prva tri fakulteta. Iako je Bogoslovni fakultet odlukom naših državnih vlasti 30. VI 1952. prestao biti sastavnim dijelom zagrebačkog sveučilišta te poslije toga datuma djeluje samo kao crkvenopravna javna ustanova Katoličke Crkve, on se ipak ne

može ne osjećati ustanovom kojoj je prva javnopravna osnovica dana diplomom Leopolda I od 23. rujna 1669, te koja se počela razvijati i djelovati u okviru akademske nastave moralne teologije obuhvaćene pravnim učincima rečene diplome.

Kao baštinici tolikih stremljenja i napora kroz peripetije povijesnih zbivanja na ovom prostoru hrvatske domovine i kroz krize različitih povijesnih nevremena, te kao dužnici prema velikim muževima koji su svoje najplemenitije snage uzidali u ovu ustanovu, njezine ciljeve i zadatke, mi smo držali svojom dužnošću da ovu godinu, kao 300. godišnjicu kraljevske diplome dane zagrebačkoj Akademiji, proslavimo dostojnom proslavom kakva bi odgovarala trenutku i značenju što ga je ova ustanova imala u katoličkoj zajednici hrvatskog naroda — a po tome i u svemu narodu. Naše je Fakultetsko vijeće u tu svrhu formiralo poseban radni odbor za proslavu te je stvoren određeni plan svečanosti koje su planirane za 9. studenoga o. g. i za slijedeće dane. Iz skučenih sredstava što ih naša ustanova sada ima na raspolaganju, prvenstveno oduzimajući od drugih važnih namjena za ovu koju smo držali još važnijom, te pomoću izričitih darova pojedinačnih dobrotvora u tu svrhu, uspjeli smo stvoriti skromnu sumu koju smo kanili utrošiti u proslavu.

Vi se nalazite na popisu uzvanika za tu proslavu naše ustanove, zbog Vaše osobite povezanosti s njome, njezinom poviješću i njezinom sudbinom.

Međutim, dana 26. i 27. listopada o. g. desio se stravičan događaj koji je zaokupio misli i osjećaje našega Fakultetskog vijeća, nastavničkog zbora i studenata, kao i svega naroda: katastrofalan potres u Banjaluci i okolici. U toj situaciji, kad je toliko naše braće i sestara ostalo bez krova i bez ičega i kad su uništene tolike ustanove, pa i naše crkvene zajednice, naše je Fakultetsko vijeće na svojoj izvanrednoj sjednici 29. X o. g. zaključilo da nam je sada nemoguće održavati proslavu u planiranom opsegu i da je naša kršćanska dužnost da prvo priskočimo u pomoć tamo gdje je kritično, makar to zbog naših skromnih mogućnosti bilo više simbolično nego stvarno. Tu smo dužnost osjetili to više što se katolički vjernici banjalučke biskupije na čelu sa svojim natpastirom već godinama pokazuju zaista velikodušnima prema našem Fakultetu. Zato smo odlučili da skromnu sumu od 10000.— ND koju smo bili votirali za našu proslavu predamo da se upotrijebi za pomoć пострадалим od potresa.

Našu ćemo 300. godišnjicu obilježiti proslavom najskromnijih okvira i užeg karaktera: liturgijskim činom i javnom sjednicom dne 9. XI o. g.

Smatrali smo svojom dužnošću da Vam saopćimo ovu svoju odluku vjerujući da ćete je i Vi odobriti i da ćete nam i nadalje sačuvati svoju naklonost.

Primite izraze našeg najodličnijeg štovanja.

Zagreb, 29. X 1969.

Dekan Fakulteta:
Dr Tomislav J. Šagi-Bunić

Ujedno je izdan o toj stvari komunike za tisak koji je objelodanjen u *Glasi koncila* (br. 22, 1969), a glasi ovako:

Povodom katastrofalnog potresa u Banjaluci i okolici Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu odustaje od plana proslave 300. obljetnice početaka svoga ustanovljenja, a novčanu sumu od 1,000.000 starih dinara, koja je bila određena za troškove proslave, daje za postradale od potresa. To je odlučeno na izvanrednoj sjednici Fakultetskog vijeća 29. listopada o. g. Fakultetsko vijeće misli da će tom gestom najbolje počastiti uspomenu velikih muževa koji su kroz 300 godina odgajali generacije hrvatskog katoličkog svećenstva u Zagrebu i trudili se da katoličku teološku misao razviju u našoj sredini.

Uzvanici koji su trebali doći na proslavu obaviješteni su o ovoj odluci Fakulteta. Proslava 300. obljetnice suzuje se na svečanu koncelebriranu svetu misu koju će s profesorima i studentima služiti 9. studenoga u 9 sati u zagrebačkoj katedrali veliki kancelar fakulteta mons. Franjo Kuharić, ordinarij zagrebačke nadbiskupije, te na javnu sjednicu Fakulteta kojom će se obilježiti ta obljetnica. Sumu od milijun starih dinara predao je dekan fakulteta 1. studenoga predsjedniku Odbora za pomoć postradalima što su ga naši biskupi formirali kod zagrebačke podružnice Caritas internationalis. Fakultet ovom prilikom ističe da su vjernici banjalučke biskupije zajedno sa svojim biskupom i svećenicima pokazivali razumijevanje za potrebe ove znanstvene ustanove Katoličke Crkve u hrvatskom narodu.

EUHARISTIJSKO SLAVLJE U PRVOSTOLNOJ CRKVI

Cjelokupna je fakultetska zajednica proslavila svoj jubilej kao zajednica vjere, sabravši se 9. studenog 1969. u 9 sati ujutro u zagrebačku katedralu da liturgijskim proslavljanjem Euharistije, tj. *iskazivanja hvale* Bogu po Isusu Kristu u njegovoj žrtvi, zahvali za prošlost, bude obdarena dubljim ukorjenjenjem u božanski Misterij u sadašnjosti, kako bi smjelije i plodnije ulagala sebe u rast evanđeoskije budućnosti. Predsjedao je svetoj misi veliki kancelar biskup Franjo Kuharić, ordinarij zagrebačke nadbiskupije, a koncelebrirao je profesorski zbor Fakulteta na čelu s dekanom i studenti mladomisnici. U koncelebraciji su sudjelovali: nekadašnji student Fakulteta biskup dubrovački dr Severin Pernek te bivši dekan Fakulteta dr Vilim Keilbach. Studenti Fakulteta i svih njegovih instituta aktivno su sudjelovali u celebraciji, koja se obavljala po novom redu mise koji postaje obvezatnim od prve adventske nedjelje ove godine, i primili su svetu pričest pod obje prilike. Posebni obrazac mise za ovu prigodu sastavio je profesor Sv. pisma dr Adalbert Rebić, a pjevanje je organizirao fakultetski Institut za crkvenu glazbu. Čitali su se ovi odlomci Sv. pisma: Ezr 7, 1. 6. 10 i Neh 8, 1—6. 8 (prvo čitanje), 1 Kor 2, 1—13 (drugo čitanje), Iv 3, 1—11 (treće čitanje). Poslije Evanđelja održao je veliki kancelar

biskup Franjo Kuharić profesorima, studentima i mnoštvu naroda koji se sabrao ovaj govor:

Draga moja braćo i sestre!

Danas se ova zajednica sabrala da, okupljena oko Isusa Krista uskrsnuloga i ujedinjena u ljubavi njegove žrtve, zamoli Božji blagoslov ne samo za Bogoslovni fakultet nego i za hrvatsko sveučilište, jer slavimo 300-godišnjicu povelje cara Leopolda I kojom je on isusovačku Akademiju na Gornjem gradu izjednačio u pravima s ostalim sveučilištima u monarhiji. Povelja je izdana 23. rujna 1669. Ipak se ne želimo ovdje sada zaustaviti na povijesti. U svjetlu Božje riječi koju smo čuli htjeli bismo postaviti pitanje: Što je zapravo zadaća Bogoslovskog fakulteta?

Sv. Luka veli za Blaženu Djevicu Mariju da je ona razmišljala u svom srcu o događajima (Lk 2, 19). Razmišljala je u svom srcu o Božjoj poruci koja joj je bila rečena.

Teologija je zapravo razmišljanje Božje riječi, ulaženje u sadržaj Božje riječi, otkrivanje bogatstva Božje riječi. Iz tog razmišljanja dolazi primjenjivanje Božje riječi, prenošenje Božjeg misterija u konkretni ljudski život.

Sv. Ivan kaže: »Mi smo vjerovali ljubavi« (1 Iv 4, 16), jer je Bog prije ljubio nas i jer je on ljubav. Bog je pošao u susret čovjeku, otkrio se čovjeku. Objavio se! Njegova je inicijativa. Naj-savršenije se objavio u punini vremena kad nam je progovorio u Isusu Kristu (Hebr 1, 2).

Isus Krist Raspeti je božanski sadržaj kršćanstva, kršćanske vjere. Sv. Pavao kaže, čuli smo, da on ne pozna drugo osim Isusa Krista i to Raspetoga (1 Kor 2, 2).

Isusovo raspeće i smrt je objava ljubavi, objava brige Božje za čovjeka i objava vrijednosti samoga čovjeka s kojim je Bog htio ostvariti savezništvo, zajedništvo.

I Nikodemov razgovor s Isusom bio je teološki razgovor. Nikodem promatra Isusa. Sluša ga i gleda njegova djela. I ne razumije Isusa. Mnogo toga mu je neshvatljivo.

Isus je pred njim prisutan sa svojom velikom tajnom. I Nikodem bi htio znati tu tajnu, htio bi otkriti misterij Kristov. Zato dolazi u noći na razgovor s Isusom da njega osobno pita, da mu Isus osobno protumači, da mu se otkrije.

Isus mu tumači kako se treba roditi odozgo (Iv 3, 3), kako se treba ponovno roditi vodom i Duhom Svetim da bi se moglo ući u Kraljevstvo nebesko. Nikodemu je to neshvatljiva riječ. On to ne može razumjeti. Kako se čovjek može ponovno roditi? Isus mu tumači što znači taj preporod. To zapravo znači u Duhu Svetome ostvareno zajedništvo s Ocem.

Što će zadaća teologije? Zadaća je teologije baš u tome da otkriva svakom naraštaju, svakom vremenu, to bogatstvo dara Božjega, riječi Božje, milosti i ljubavi Božje kojom je Bog htio uzdići čovjeka u zajedništvo svoga nedokučivoga života.

Koncil je na poseban način pozvao i teologiju našeg vremena, teologiju naših dana, a to znači i naš Bogoslovni fakultet u gradu Zagrebu, da nastoji i da upotrijebi sav napor kako bi što bolje, što autentičnije otkrio i ovom našem vremenu Misterij Isusa Krista (*Optatam totius*, br. 14).

Stoga teologija osniva svoja razmišljanja, svoju meditaciju, na pisanom Božjoj riječi, na Sv. pismu (*Dei Verbum*, br. 24). Koncil kaže da Sv. pismo, riječ Božja, u svojoj cjelovitosti, u svojoj velikoj sintezi kao poruka spasenja, ima biti duša teologije.

Ali teolozi ne razmatraju samo napisanu riječ Božju u knjizi Pisma nego studiraju i Predaju, teologiju, razmišljanje Crkve kroz cijelu njezinu povijest. To je razmišljanje zapisano u djelima Otaca, prenošeno je vjerom Crkve, zove se Sv. tradicija.

Teolozi razmišljaju, kako bi što bolje otkrili Božji Misterij, dokumente crkvenih sabora, počevši od prvoga u Jeruzalemu na kojem se okupio apostolski kolegij oko Petra pa do Drugog vaticanskog sabora u Rimu. Zadaća je teologije da ulazi u cjeloviti, integralni sadržaj dokumenata i koncilске misli.

Teologija meditira vjeru Crkve u zajedništvu s učiteljstvom Crkve. To je zadaća teologije.

I u ovom našem vremenu, kaže Koncil, treba, poštujući s nepokolebivom vjernošću sadržaj vjere, sadržaj riječi Božje, smisao riječi Božje, tražiti nov izražaj riječi Božje, kako bi bio razumljivi današnjem čovjeku. Današnji čovjek živi u jednoj novoj civilizaciji. On misli u novim, današnjim kategorijama. Eto, tom čovjeku treba otkriti, objaviti Isusa Krista, koji je jučer i danas, uvijek isti!

Kada smo se danas okupili da proslavimo tristogodišnjicu Fakulteta, sa zahvalnošću mislimo na sve one koji su na tom Fakultetu odgajali pastire Naroda Božjega kroz prošla vremena, koji su u tim prošlim vremenima nastojali da što suvremenije u svom vremenu objave Tajnu Kristovu. Nastojali su da ti službenici riječi Božje budu što autentičniji objavitelji Krista Raspetoga, ne u ljudskoj mudrosti, kako kaže sv. Pavao, nego silom Duha Svetoga.

To će ostati i u budućnosti zadaća Bogoslovnog fakulteta: da doista otkriva bogatstvo kršćanstva. Molimo da naš Fakultet ostane vjeran Svetom pismu, da ostane vjeran Svetoj predaji, da ostane vjeran u zajedništvu s učiteljstvom Crkve. Molimo da ostane vjeran vjeri Crkve i da tu vjeru tumači kako bi ona bila istinski i što čistije proživljena.

Da, teologija otkriva bogatstvo kršćanstva. Ona ne osiromašuje, nego otkriva bogatstvo.

Kriva bi bila ona teologija koja bi osiromašivala taj neiscrpivi, božanski sadržaj Objave Božje!

Kršćanstvo bez Oca bilo bi neshvatljivo. U tome i jest ljepota da smo mi okupljeni Narod Božji, da smo mi braća, da smo mi jedna obitelj koja moli: Oče naš koji jesi na nebesima!

Kršćanstvo bez Isusa Krista, bez Sina, bilo bi prazno. Krist, ali integralni Krist, Bogočovjek u svoj dubini i širini i visini svoga misterija, on je taj božanski sadržaj! Bogočovjek, rođen od Djevice. Bogočovjek, radnik u Nazaretu. Bogočovjek, putnik preko galilejskih gora i judejskih pustinja. Donosilac Radosne vijesti! Bogočovjek križa! Bogočovjek koji se daruje svom puninom svoje ljubavi i širi ruke na drvetu križa da bi mu proboli Srce! Ali i Bogočovjek uskrsnuli, živi, prisutni u povijesti, prisutni među nama!

Kršćanstvo bi bilo besplodno bez sile Duha. Duh Sveti potiče u nama energiju vjere. Duh sveti nas grije za snagu ljubavi. Duh Sveti gradi jedinstvo Božjega naroda i zajedništvo s Ocem. Duh Sveti nas uvodi u tajne Božje, jer samo Duh razumije dubine Božje (I Kor 2, 10). Mi ne možemo shvatiti poruku Radosne vijesti ako nismo puni Duha, njegove sile.

Da bi se to ostvarilo, kršćanstvo je zajedništvo molitve i život u tajni križa.

Kršćanstvo bi bilo beznadno bez vječnosti i bez uskrsnuća.

Ali kršćanstvo je objava i velike ozbiljnosti o čovjeku. Ono nam otkriva čovjeka u njegovu vječnom smislu. Taj vječni smisao čovjeka također je odviše počivao u dubinama Božjim. I dok sve ljudske znanosti nastoje otkrivati tajnu stvorenja u perspektivi vremena i zemlje, teologija, razmišljanje Božje Objave, otkriva nam u svjetlu Božjih tajna pravu, punu, integralnu vrijednost čovjeka, veličinu čovjeka. Ta spoznaja čovjeka u svjetlu Božje riječi obavezuje nas na ljubav prema čovjeku.

To je potrebno naglasiti i u današnjoj civilizaciji!

Integralni Krist potreban je i ovoj našoj suvremenoj povijesti radi nas ljudi i radi našeg spasenja. Treba nam kršćanstvo sa svim bogatstvom svoga božanskog sadržaja.

Nije dosta, nije dosta graditi sreću svijeta samo ljudskim energijama! Nije dosta graditi život društva na spoznajama samo ljudskih makar i egzaktnih znanosti! Ne, sreću svijeta, život društva treba graditi na istini o čovjeku, a istinu o čovjeku otkriva nam Bog svojom porukom.

To je istina o čovjeku, da bude rođen odozgo, da bude preporođen Duhom Svetim, da bude unesen u zajednicu Presvetoga Trojstva, da se susretne s Ocem kao sin, sa Sinom kao brat i da bude hram Duha Svetoga koji u njemu djeluje, živi, rasvjetljuje ga i vodi.

Po tome je istina o čovjeku to da stvori zajedništvo s braćom, da budemo Božji narod, zajednica vjere, nade i ljubavi!

Molimo danas blagoslov za naše teologe, molimo danas blagoslov za Teološki fakultet, da ostane vjeran Božjoj riječi, Isusu Kristu, i da ovom vremenu i ovoj strukturi društva i života otkriva neprolazni, božanski, vječni sadržaj Božje Istine.

Molimo taj blagoslov u zajedništvu s Božjom Majkom, koja je razmišljala u svom srcu. I mi osobno otvorimo svoju misao, da razmišljamo u svom srcu čitajući svaki dan koji odlomak Sv. pisma, da razmišljamo u svom srcu dokumente Koncila u njihovoj cjelovi-

tosti, da razmišljamo u svom srcu Radosnu vijest koja čovjeka oslobađa i čini ga velikim u zajedništvu Božje ljubavi!

I danas će Isus doći k nama, bit će među nama i bit će u nama. Molimo ga da nam Duhom Svetim rasvijetli svoju riječ kako bismo je živjeli. Kršćanstvo je život! Amen.

Izvršno izražava duhovni religiozni stav fakultetske zajednice u te trenutke njezina jubileja izvorna *Molitva vjernih* što ju je za tu zgodu sastavio profesor ekumenske teologije dr Josip Turčinović, a koja se molila u svetoj misi. Završit ćemo ovaj prikaz liturgijske proslave zaključnicom *Molitve vjernih* koja najbriljantnije sažimlje naše želje u ovaj čas:

Bože, naš Oče, tvoje je vrijeme, tvoja je budućnost; mi smo baštinici dobara koja su nam namrli pređi. Ali smo i dužnici svojim suvremenicima i onima koji dolaze. Usliši molbe ove obitelji koja predano proučava tvoju riječ. Daj nam svima hrabrosti da izdržimo, vjeronsti da ne izdamo, ustrajnosti da ne pobjegnemo, a nadalje daj nam svoga Duha da razumijemo. Umjesto lakih riječi daj nam mnogo djela — tebi na slavu i na spas tvome narodu. Po Isusu Kristu, Gospodinu našem. — AMEN!

SVEČANA JAVNA SJEDNICA FAKULTETA

Svečana javna sjednica, kojom se poglavito obilježila proslava 300-godišnjice, održala se 9. XI 1969. u novouređenoj dvorani »Vijenac« u zgradi Bogoslovskog sjemeništa na Kaptolu 29. Bila je to sjednica tzv. *Izvanrednog vijeća*, koje u smislu novog Statuta Fakulteta (na snazi od početka akad. godine 1969/70) sačinjava sveukupni profesorski zbor, predstojnici instituta, tajnik Fakulteta, nadstojnik biblioteke, arhivar i po dva izabrana studentska predstavnika iz svake godine.

Sjednica je započela u 11.15 korporativnim ulaskom Izvanrednog fakultetskog vijeća na čelu s dekanom u dvoranu, gdje su uzvanici, gosti i studenti već bili zauzeli svoja mjesta. Članovi vijeća zauzeli su mjesta na podiju. Bili su prisutni: Dekan fakulteta za ak. god. 1969/70 red. prof. dr Tomislav J. Šagi-Bunić (OFM^{Cap}, r. 1923. u Brodarovcu, nadb. Zagreb); prodekan red. prof. dr Jordan Kuničić (OP, r. 1908. u Dolu, b. Hvar); red. prof. dr Đuro Gračanin (r. 1899. u Gackom (Herc.), nadb. Sarajevo); red. prof. dr Ivan Škreblić, predstojnik Katehetskog instituta (r. 1910. u Zagrebu, nadb. Zagreb); red. prof. dr Bonaventura Duda (OFM, r. 1924. na Rijeci, b. Krk); izv. prof. dr Franjo Cvetan (r. 1911. u Petrovini, nadb. Zagreb); izv. prof. dr Antun Ivandija, arhivar (r. 1917. u Đurđevcu, nadb. Zagreb); izv. prof. dr Vjekoslav Bajsić, nadstojnik biblioteke (r. 1924. u Čakovcu, nadb. Zagreb); doc. dr Ivan Golub (r. 1930. u Kalinovcu, nadb. Zagreb); doc. dr Celestin Tomić (OFM^{Conv}, r. 1917. u Visu, b. Hvar); dr Antun Grščić (r. 1913. u Križevcima, nadb. Zagreb); dr Josip Turčinović, predstojnik Instituta za teološku kulturu laika (r. 1933. u Sv. Petru u Šumi, b. Pazin); dr Josip Čurić (SI, r. 1926. u Travniku, nadb. Sarajevo); dr

Ivo Stipičić (OP, r. 1934, u Humeulj., b. Hvar); dr Josip Kribl (r. 1924. u Mikleušu, nadb. Zagreb); Mo Anđelko Milanović, predstojnik Instituta za crkvenu glazbu (OFM, r. 1913. u Otoku, nadb. Split); dr Adalbert Rebić (r. 1937. u Taborskom, nadb. Zagreb); lic. teol. Tomislav Jablanović (r. 1921. u Docu kraj Travnika, nadb. Sarajevo); lic. teol. Vladimir Zagorac (r. 1932. u Kravarskom, nadb. Zagreb); dr med. Ivan Sisek (laik, r. 1935. u Bjelovaru, nadb. Zagreb); dipl. teol. S. Marija Klara Dugić, tajnik Fakulteta (milosrdnica, r. 1917. u Donjem Desincu, nadb. Zagreb); mladomisnik Trpimir Stjepan Grmec, stud. VI god. (OFMCap, iz nadb. Zagreb); Ivo Petrović, stud. V god. (nadb. Sarajevo); Pavao Crnjac, stud. V god. (SDB, b. Mostar); Đuro Zalar, stud. IV god. (nadb. Zagreb); Ivan Cirković, stud. III god. (nadb. Zagreb); Josip Kajić, stud. III god. (SDB, nadb. Sarajevo); Josip Balaban, stud. II god. (nadb. Zagreb); Anto Janjić, stud. II god. (SDB, nadb. Sarajevo).

Odsutni su bili ovi članovi Izvanrednog vijeća: Doc. dr Stjepan Doppelhamer (r. 1915. u Novoj Gradiški, nadb. Zagreb — na bolovanju); priv. doc. dr Josip Salač (r. 1908. u Daruvaru, nadb. Zagreb — na bolovanju); dr Josip Weissgerber (SI, r. 1922. u Vinkovcima, b. Đakovo — na znanstvenom dopustu); mladomisnik Ilija Žugaj, stud. VI god. (nadb. Zagreb — na pastoralnoj dužnosti); Marko Žarić, stud. IV god. (b. Subotica — u ekipi za pomoć u Banjaluci).

Studenti I godine još nisu izabrali svoje predstavnike. Zapisnik je vodila S. M. Klara Dugić, tajnik Fakulteta.

Svečanoj su sjednici kao uzvanici prisustvovali: Veliki kancelar Fakulteta biskup Franjo Kuharić, ordinarij nadbiskupije zagrebačke; rector magnificus sveučilišta u Zagrebu akademik dr Ivan Supek; predsjednik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti akademik dr Grga Novak; dekan Filozofskog fakulteta sveučilišta u Zagrebu red. prof. dr Duje Rendić-Miočević, generalni vikar nadbiskupije zagrebačke biskup dr Josip Lach (bivši docent na Fakultetu); predsjednik Komisije za vjerska pitanja Izvršnog vijeća Sabora SR Hrvatske Zlatko Frid; podsekretar u Republičkom sekretarijatu za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu Narcisa Cernalović; biskup dubrovački dr Severin Pernek; pomoć. biskup križevački dr Joakim Segedi; zastupnici Prvostolnog kaptola zagrebačkog kanonik-lektor mons. Nikola Borić i dekan Prv. kaptola Josip Mokrović; provincijal Hrvatske provincije Družbe Isusove o. Antun Fostač; predsjednik Matice Hrvatske prof. dr Hrvoje Iveković; predstavnici Staroslavenskog instituta »Svetozar Ritig« dr Anđelo Ritig i dr Marija Pantelić; sekretar Komisije za vjerska pitanja Skupštine grada Zagreba Ladislav Delalle; zamjenik sekretara u Gradskom sekretarijatu za prosvjetu i kulturu Marko Lehpamer; red. prof. kršćanske filozofije na Teološkom fakultetu sveučilišta u Münchenu dr Vilim Keilbach, bivši dekan ovog Fakulteta; provincijal Hrv. provincije franjevac kapucina o. Serafin Turčin; provincijal Trećoredaca o. Marijan Šegulja; provincijal Karmelićana o. A. Stantić; delegat provincijala franjevačke provincije Presv. Otkupitelja o. Roko Tomić; delegat Salezijanske družbe za Hrvat-

sku Nikola Zubović; zastupnik dominikanskog provincijala tajnik o. Marijan Pavlović; predstavnici Hrv. književnog društva sv. Ćirila i Metoda prof. Luka Perinić i dr. Milostislav Ciko; upravitelj »Glasa koncila« preb. dr. Josip Ladika; predstavnik Centra za koncilsku istraživanja, dokumentaciju i informacije »Kršćanska sadašnjost« dipl. iur. Julije Sulić; vrhovna glavarica Milosrdnica sv. Vinke M. Marija Ancila Buntak; vrhovna glavarica Družbe Služavki Malog Isusa M. Maristela Goić; vrhovna glavarica Družbe sestara »Naše Gospe« M. Fides Vidaković; provincijalna glavarica SS. Karmelićanki od Presv. Srca M. Cecilija Mikac; zastupnice Družbe Sestara sv. Križa, Predragocjene Krvi, Kćeri Božje Ljubavi, i druge; rektor Teološkog i filozofskog instituta Družbe Isusove u Zagrebu dr. Ivan Fuček; direktor Interdijezanske srednje škole za spremanje svećenika u Zagrebu Vladimir Vlašić SI; rektor Grkokatoličkog sjemeništa u Zagrebu Ivan K. Pavković; rektor Dječaćkog sjemeništa Petar Galauner SI; više zastupnika zagrebačkog svećenstva, redovničkih zajednica i drugih uglednih gostiju, kao: kan. dr. Vilim Nuk, kan. Josip Crnković, dr. Ivan Kozelj, članovi uprave Bog. sjemeništa Franjo Jurak, Nikola Stojanović, Josip Klarić, gvard. Zorislav Lajoš, prof. E. Biber, K. Mesaroš, dr. Jure Juras, dr. Drago i dipl. teol. Marija Sikirić, i drugi.

Dvoranu su ispunili studenti Fakulteta i svih njegovih instituta.

Otvarajući svečanu sjednicu, dekan je pozdravio pojedinačno ugledne uzvanike koji su svojim prisustvom na sjednici iskazali čast ovoj ustanovi prilikom njezina velikog i značajnog datuma, što je bilo popraćeno toplim pljeskom iz dvorane.

Po završenom pozdravu gostiju pročitala je s. M. K. Dugić, tajnik Fakulteta, komunikacije o sužavanju proslave zbog tragičnog događaja u Banjaluci, objelodanjen u »Glasu koncila« i već citiran u ovom izvještaju.

Iza toga je dekan iznio dnevni red svečane sjednice i odmah se prešlo na prvu točku dnevnog reda, tj. na

REFERAT DEKANA FAKULTETA

red. prof. dra Tomislava Šagi-Bunića

Gospodine veliki kancelare!

Visokoštovana gospodo!

Ugledno izvanredno fakultetsko vijeće!

Gospodo studenti i prijatelji!

Uzimajući riječ u ovom svijetlom trenutku Bogoslovnog fakulteta zagrebačkog, jedinog dosad u hrvatskom narodu, ne mogu zatomiti radosnog osjećaja zbog časti koja nas je — mene i sav ovaj časni gremij — danas zapala. Zahvaljujem Ocu zvijezda i ljubitelju ljudi, koji nas posini u Jedinorođencu svome Isusu za slavni dan njegova dolaska, za dar ovoga trenutka, tako osobitog i tako prik-

ludnog. No baš zato ne mogu zatajiti ni sebi ni vama, gospodo članovi Izvanrednog vijeća, koliko je ovaj čas bremenit odgovornošću za sve nas u čijim je rukama i na čijim je leđima sadašnja stvarnost ove ustanove i njezina sudbina. Tri stotine je godina kapnulo u »morje vekivečno«, tri stotine godina tako promjenljivih i nejednakih, tako različito doživljanih i oprečno prosuđivanih, kroz koje se, ponekad, čvrsto pokazalo neotpornim, a slabo u svojoj jednostavnoj iskrenosti plodonosnim. Različite su sreće bili pojedinci i grupe, drukčiji su se i drukčije naglašivani ideali pojavljivali i plijenili interese ljudi, premještala su se težišta ideja i politička i ekonomska: naša je ustanova kroz to vrijeme stopu po stopu izrastala, i što je jednoć nastalo održavalo se dalje, ne hotеći umrijeti, osebjunom upornošću nečega što ostaje u životu jer je potrebno, unatoč rasprostranjenom nehaju i odsutnosti primjećivanja kod mnogih kojima bi pripadalo da budu njegovi zauzeti promicatelji. Fakultet je kroz tih 300 godina u Katoličkoj Crkvi u Hrvatskoj, a u određenom smislu i u svemu hrvatskom narodu, zauzeo stanovito mjesto i odigrao određenu funkciju. Ostajući do danas jedinim hrvatskim bogoslovnim fakultetom, on ima zato u ovaj čas veću odgovornost da funkciju što je obično imaju teološki fakulteti u pojedinim narodnim i kulturnim sredinama izvrši potpunije i obuhvatnije, a pogotovo da ostvari svoju misiju u svijetu koji nastaje i na koji se Crkva priprema poduzimanjem svestrane obnove što ju je dekretirao Drugi vatikanski koncil.

Mi smo, gospodo vijećnici, primili jednu baštinu, mi smo preuzeli u ruke jednu ustanovu, sa svom kompleksnošću njezina konkretnog realiteta na ovom ljudskom i geografskom prostoru, koja je izrasla i zadobila ovakav realitet zalaganjem mnogih generacija naših predšasnika i cijeloga jednoga naroda. Ovo je sada naš KAIROS — naše vrijeme prikladno. A i svih naših prijatelja, i svih budnih u Katoličkoj Crkvi u Hrvatskoj. Mislim da za ovu svečanu zgodu, i u ovo prelomno doba, ne može biti dostojnije teme.

Dopustit ćete mi da nakratko bacimo letimičan pogled na ključna data te povijesti što smo je naslijedili, jer se samo iz povijesti može razumjeti sadašnjost, da bi se onda pokušali zacrtati putevi budućnosti. Iz dubokih korijena tradicije, bistrovidnom smionošću usvajajući u njoj sve što naprijed kreće, ostvaruju se svi povijesni pomaci.

Čini se gotovo sigurnim da je prva strogo akademska — tj. po metodi i opsegu visokoškolska — nastava teologije u Zagrebu započela g. 1633, kada se u zagrebačkom isusovačkom kolegiju po želji zagrebačkog biskupa Franje Ergeljskog Hasanovića i na temelju njegove novčane zaklade počela predavati moralna teologija ili kazuistika. Od godine 1653. djeluju u isusovačkom kolegiju dvije katedre za moralnu teologiju, pa se tako može reći da je visokoškolski studij bio u kolegiju već duga vijeka i dobro uhodan, kad se zakladom prepošta zagrebačkog Kaptola Nikole Dijaneševića u godinama 1662—1666. osnivao kompletan trogodišnji studij filozofije. Pozivom na Dijaneševićevu zakladu izdaje kralj Leopold I dana 23. rujna 1669. kraljevsku diplomu kojom podjeljuje zagrebačkoj isu-

sovačkoj Akademiji sva prava i povlastice što ih imaju ostala sveučilišta. Tim aktom, usvojenim i proglašenim u hrvatskom saboru 3. XI 1671. dobiva i teološka nastava, zatečena na Akademiji, u javnopravnom smislu rang i prava sveučilišne nastave, iako se u samoj diplomu nastatva moralne teologije posebno i izričito ne spominje. Ako sva sveučilišna prava nisu odmah bila u cjelini realizirana (npr. podjeljivanje akademskih titula), ona su u javnopravnom smislu faktično postojala kao prava Akademije, pa zato i njezinih dviju kazuističkih katedri. Tako utvrđena ta početna jezgra teološkog fakulteta nije unaprijed nikad bila ukinuta, dapače je jedan od profesora teologije načelno vršio ulogu prefekta sve visokoškolske nastave (*praefectus scholarum superiorum*), tj. triju filozofskih katedri i dviju katedri moralne teologije te kasnije ostalih koje su se otvarale, a njemu se ponekad u povijesnim izvorima o Akademiji daje naslov *dekana*. G. 1726, na temelju oporučne zaklade Katarine ud. Plemić, pridolazi kazuističkim katedrama katedra kanonskog prava (*Jus Pontificium*), a god. 1746, na temelju oporučne zaklade kanonika Tome Augustića (+ 1702), počinje napokon i nastava spekulativne teologije uspostavom dviju katedri, a dodaje se i treća katedra za kontroverzističku teologiju. U godini 1771. teološki studij na Akademiji porastao je za još tri profesorske stolice: Sv. pismo, hebrejski i grčki jezik, crkvenu povijest sa svetim govorništvom. Tako su na Akademiji i brojčano sasvim prevladale katedre koje sačinjavaju teološki fakultet: bilo ih je devet.

Ukinućem isusovačkog reda g. 1773, po državnom nalogu uzima u prvi mah brigu za Akademiju zagrebački biskup J. Galjuf, no g. 1776. »Kraljevska akademija znanosti« bude organizirana u tri fakulteta, bogoslovni, filozofski i pravni, na kojima se profesori postavljaju javnim natječajem i kraljevskim dekretom o imenovanju. Josip II prenosi bogoslovni fakultet u zagrebačko sjemenište kada god. 1784. osniva centralno sjemenište u Zagrebu, ali već godine 1787. zagrebački studenti teologije moraju u novo centralno sjemenište u Budimpeštu i tako se rad Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu prekida do god. 1790. Treba spomenuti, međutim, da je na čelu profesorskog zbora bogoslovnog fakulteta g. 1784. u Zagrebu bio Maksimilijan Vrhovac, koji g. 1787. preuzima rektorat centralnog sjemeništa u Budimpešti, a god. 1790, sad već kao biskup zagrebački, ponovo otvara fakultet u zagrebačkom sjemeništu i daje mu unutarne uređenje u skladu s tadanjim državnim zakonodavstvom. Svi zagrebački klerici polaze u to vrijeme, prije prelaska na bogoslovni fakultet, filozofski fakultet na Kraljevskoj akademiji. Nadbiskup Haulik uvodi u sjemenište dvogodišnji filozofski tečaj, nakon što je filozofski fakultet bio (g. 1850) odvojen od Akademije i priključen gimnaziji kao dva posljednja razreda. Godine 1854. usavršava Haulik i teološki fakultet u sjemeništu, koji će 20 godina kasnije moći bez posebnih preinaka ući u sklop zagrebačkog sveučilišta kao prvi potpuni fakultet, imajući (zajedno s pravnim fakultetom) odmah iste akademske godine pravo podjeljivati doktorat. Otkad je, posebno zalaganjem biskupa Štrosmajera, organizirano moderno sveučilište u Zagrebu, Bogoslo-

vni je fakultet bio u sklopu sveučilišta kao ravnopravni partner s ostalim fakultetima sve do 30. VI 1952. Povremeno su se pojavljivali glasovi koji su željeli njegovo ukidanje kao fakulteta, iz različitih razloga. Kad su se takvi prijedlozi čuli u vrijeme predratne Jugoslavije, upozorio je zagrebački »Katolički list« od 2. II 1928. na želju koju je svojevremeno izrazio biskup Štrosmajer da se »bogoslavni fakultet ne dijeli i ne cijepa od ostalih fakulteta«, nego da treba biti »u organskoj cjelini i svezi s ostalim fakultetima«, pa pripomenuo kako ovaj fakultet zapravo malo opterećuje državni budžet s jednim milijunom dinara godišnje u tadanjoj vrijednosti.

Značajnu reformu u toku svoga postojanja kao sastavnog dijela modernog zagrebačkog sveučilišta doživljava Bogoslavni fakultet Fakultetskom uredbom koju je izdalo ministarstvo prosvjete kraljevine Jugoslavije 17. V 1935. Tom se uredbom nastava na Bogoslavnom fakultetu uskladila sa zahtjevima Sv. Stolice u konst. »Deus scientiarum Dominus«, što je sa svoje strane rimska Kongregacija za sjemeništa i sveučilišta odobrila 24. V 1937. Tako je Bogoslavni fakultet u Zagrebu zadobio i crkvenopravni javni karakter autonomne sveučilišne ustanove priznate kao takve od Sv. Stolice, kao što odgovara ostalim crkvenim sveučilišnim ustanovama po svijetu.

Na temelju Uputstva Savjeta za nauku i kulturu F. N. R. Jugoslavije od 9. VIII 1951. bilo je omogućeno da Fakultet promovira doktore teologije, čak da upotpuni dodjeljivanje akademskih stupnjeva uvođenjem licencijata, ali je već 30. VI 1952. Bogoslavni fakultet odlukom državnih vlasti prestao biti sastavnim dijelom zagrebačkog sveučilišta. Odonda on djeluje kao crkvenopravna ustanova.

Makar Bogoslavni fakultet od god. 1952. nema više u svemu onakvog javnopravnog karaktera na državnom području kakav mu je bio osiguran snagom kraljevske diplome Leopolda I od 23. IX 1669, ipak mu se ne može osporiti pravo da 300. godišnjicu diplome slavi kao svoju, jer kao živa i djelotvorna kulturna ustanova posjeduje nepretrgnuti kontinuitet od onda do danas, a kraljevska je diploma značila važnu polazišnu točku u njegovu formiranju kao visokoškolske ustanove sveučilišnog ranga.

Od god. 1952. Bogoslavni je fakultet nastavio svojim djelovanjem uz velike teškoće, osobito materijalne naravi, potpomagan od velike većine hrvatskih biskupa i redovničkih zajednica. Ipak je Fakultet i u takvim uvjetima poduzimao nove pothvate koje mu je nametao trenutak. Godine 1961. na poticaj kardinala Šepera, Fakultet organizira prvi svećenički Teološki tečaj, koji se kasnije lijepo razvio pod imenom *Teološkog tjedna za svećenike*. Zatim se iste godine osniva u okviru Fakulteta *Katehetski institut za spremanje redovnica za katehetsku službu*. Godine 1963. otpočinje radom u okviru Fakulteta *Institut za crkvenu glazbu*. Napokon se početkom zimskog semestra 1969. otvara i dugo očekivani i priželjkivani *Institut za teološku kulturu laika*. Godine 1963. Fakultet opet oživljava *Bogoslavsku smotru*, svoj stručni časopis, koji je osnovan g. 1910.

Pokoravajući se zahtjevima II vatikanskog koncila, Fakultet je marljivo prionuo k tome da se reorganizira i obnovi te je uz najšire sudjelovanje svih nastavnika i studentskih predstavnika izradio svoj novi Statut koji se počeo primjenjivati ove akademske godine. Danas na Fakultetu traje redovita nastava 6 godina, za dobivanje licencijata 7, a doktorata 8 godina. Uvedena je razlika u nastavnom planu Fakulteta na dva kursa, prema dvostrukoj svrsi fakultetske nastave: odsada imamo institucionalni ili seminaristički kurs koji osposobljava pastoralno svećenstvo, i magistralni ili akademski kurs koji priprema profesore teologije i ide za promicanjem znanstvenog teološkog istraživačkog rada.

U ovaj čas kad zakoračuje u svoje četvrto stoljeće, kako Bogoslovni fakultet vidi svoju ulogu na ovom prostoru i u ovom vremenu, što ubraja u svoje najpreče zadatke za neposrednu budućnost? Po kojim će kriterijima to ocijeniti? Svakako će mu s jedne strane biti kriterijem procjena vlastite povijesti, a s druge strane zahtjevi koncilske obnove i današnjeg konkretnog stanja svijeta, naročito stanja ovdje kod nas.

Što nam može reći procjena dosadašnje povijesti? Kada je biskup Franjo Ergeljski davao isusovcima zakladu od 1000 forinti da uspostave redovitu nastavu moralne teologije, sigurno je imao prvenstveno pred očima dostatno osposobljavanje pastoralnog klera za vršenje njegovih redovitih dužnosti u pastoralnoj praksi. Nakane prepošta Dijaneševića poznajemo malo točnije: »On je vrlo često razmišljao i s dubokim osjećajem u srcu odvaživao kako susjedne zemlje imaju akademije i sveučilišta u kojima se izobražava domaća i strana mladež, a kako sjajno nadarena školska mladež ove domovine, zbog nedostatka takvih škola, ostaje obavijena tamom neznanja, budući da nema prilike studirati kod kuće, a ne može opet tako lako pribaviti sebi novaca koliko treba za studiranje filozofije u stranim zemljama, posebno to ne mogu oni koji su slabijih imućstvenih prilika. Zato i u crkvenom staležu, među službenicima Crkve Božje, i u svjetovnom, u državnoj upravi, nalazimo manje ljudi izobraženih u višim naukama nego što bismo ih inače mogli imati« (Riječi su citirane u kraljevskoj diplomi). Sigurno nije drukčije mislio kanonik Toma Augustić kad je g. 1702. testamentarno ostavljao zakladu za ustanovljenje katedre spekulativne teologije u Zagrebu. A da i ne spominjemo biskupa Strosmajera, koji je bio promicatelj istih misli na širem planu općeg znanstvenog razvitka na domaćem tlu. Sigurno je da je Bogoslovni fakultet, kao i druge naše znanstvene ustanove, izrastao iz plemenitih želja i nakana onih naših muževa koji su željeli što većem broju naših ljudi omogućiti pristup k višoj i dubljoj spoznaji i naobrazbi, bez potrebe da se putuje u tuđe zemlje i da se u tom kulturnom pogledu bude ovisan o tuđini. Samo takva znanstvena i kulturna zrelost pojedinih naroda, pa zato i kršćanskih zajednica u pojedinim narodima, koja dotle osamostaljuje narode da ne moraju biti čisti potrošači i stalni uvoznici, nego da mogu i sami biti kreativni izvoznici kulturnih i znanstvenih dobara drugima u ravnopravnoj izmjeni, omogućuje da se narodi — a zato i mjesne Cr-

kve — mogu osjećati odraslima i opravdano samosvjesnima i vedrima u svojem unutrašnjem oslobođenju. Očito je da je npr. kanonik Dijanešević, makar nerazgovijetno, u sebi prevratio takve misli u času kad su Turci još držali u rukama Slavoniju i prije njihova posljednjeg velikog pohoda na Beč. Da se domet toga bolje razumije, treba spomenuti da se hrvatski kler i tada naobražavao u visokim školama, ali te škole nisu bile dostupne većini, jer su bile u tuđim zemljama. Naši su dobrotvori znali žrtvovati goleme svote da se izvan Hrvatske podignu i uzdržavaju zavodi za naobrazbu naših ljudi: tako je zagrebački kanonik Pavao Zondini (oko 1553—1556) utemeljio kolegij u Bologni za 8 klerika zagrebačke biskupije, a kanonik Baltazar Dvorničić-Napulj poklonio je upravo kraljevsku svotu od 40.000 forinti kojom je godine 1627. otvoren hrvatski kolegij u Beču. Još g. 1762. dolazi kasniji biskup Ivan Paxy u Beč kao izaslanik zagrebačkog biskupa i Kaptola sa svotom od 52.000 forinti da kupi novu zgradu za hrvatski kolegij. Svote koje su se davale za podizanje profesorskih stolica u Zagrebu bile su upravo bijedna milostinja prema onome što su naši mogućnici žrtvovali da se u svijetu podignu zavodi na kojima će probрани studenti iz Hrvatske stjecati znanje, dok će ta situacija hrvatsku domovinu zadržavati sve dalje i dalje u njezinu kulturno podređenom položaju. Ipak na onim relativno malim fundacijama i na velikoj požrtvornosti i idealizmu izgrađene su naše kulturne institucije, na njima i kroz njih izrastao je i teološki fakultet. To je ono u našoj tradiciji što naprijed kreće, i na čemu jedinome možemo i danas dalje graditi.

Kad promatramo samo djelovanje našeg Bogoslovnog fakulteta kao takvog, kroz ovo tristogodišnje razdoblje, moramo priznati da se i u samom njegovu djelovanju odrazilo to opće duhovno stanje u našem narodu. Fakultet je na doličnoj visini održavao podavanje potrebne naobrazbe pastoralnom kleru, što je svakako jedna od bitnih komponenata njegove uloge u narodu, ali nije u jednoj mjeri uspio postati rasadište izvornog teološkog mišljenja i znanstvenog teološkog istraživanja. Nije teško otkriti uzroke tog činjenici i formulirati opravdanje naših predšasnika što nisu uspjeli u nemilu vremenu i u neprijaznim situacijama, kad se činilo da treba radije obraniti sam opstanak, bolje i razvijenije ostvariti tu drugu jednako važnu svrhu fakultetske ustanove: unapređivanje i originalni rast teološke misli.

Da budemo poštenii, mi bismo morali ovdje bar nabrojiti niz svijetlih imena profesora našega fakulteta, počevši od Habelića, Milovca, Šimunića, Pejačevića, Jambrešića, preko Ilijaševića, Stiglića, Vimera, Stadlera, Bujanovića, Ivekovića, Belaja, Bauera, Pazmana do Barca, Zimmermanna, Sovića, Jelenića, Zagode, Oberškog, Bakšića, Živkovića, Šimraka, Gahsa, Marića i drugih, a da ne spominjemo onih koji su još na životu, i pokazati koliko su se ti muževi trudili i založili da svome narodu pruže zaokružena teološka djela da ga informiraju o tadanjem stanju teološke misli ili koliko su zadirali i u samo teološko istraživanje, koje nije uvijek u našoj sredini bilo primljeno sa simpatijama. Ali to nam nije mo-

guće u ovom kratkom ekspozeu. Ovdje i u ovaj čas moramo u nekoliko riječi zacrtati današnji problem našega fakulteta, kako se nameće ovoj našoj generaciji.

Koncil u dekretu *Optatam totius* zacrtava ovo temeljno načelo svećeničkog odgoja: »Svećenička formacija mora uvijek biti u skladu s pastoralnim potrebama onih krajeva u kojima će oni morati vršiti svoju službu« (čl. 1). Ovo temeljno načelo već samo po sebi zahtijeva ozbiljno istraživanje stanja i potreba pojedinih konkretnih krajeva kako bi se onda mogla, prema rezultatima tih istraživanja, udesiti nastava teologije i uopće intelektualno-duhovna formacija budućih svećenika. Ne može se, dakle, danas više ni obična svećenička pastoralna formacija promatrati kao jednostavno prenošenje i predavanje gotovih i zaokruženih spoznaja, nego se traži ozbiljno istraživanje mjesne društveno-kulturne konkretnosti i onda napor da se kršćanska objavljena poruka izrazi u okvirima i oblicima kakvi odgovaraju toj konkretnosti. Očito je da će taj zadatak istraživanja i pastoralne idejne obrade kršćanske poruke pasti prvenstveno na bogoslovne fakultete u svakoj narodnoj i kulturnoj sredini.

Liturgijska obnova, koju je naredio Koncil i koju crkveni autoritet smišljeno ali uporno provodi, pokazala je već dosad koliko je mnogo samostalnosti, istraživačke i misaone, potrebno da se ne samo prijevodi liturgijskih tekstova nego i sveukupna obnova provede plodonosno i u pravom duhu u kojemu je poduzeta. Nedavni rad na prijevodu Biblije, u kojemu je naš Fakultet bio dobro angažiran, kao i neprekidno aktualan rad na liturgijskim prijevodima, osvjedočava svakoga koji se u to malo pokušao udubiti da nam u tom poslu ne mogu mnogo pomoći stranci, da je naš studij i specijalizacija u tim problemima u tuđini još neophodno nužna, ali da konkretna naša rješenja ne možemo nigdje drugdje posuditi, nego samo kod kuće stvoriti, ozbiljnim radom istraživanja naše tradicije i naše sadašnjosti te unim naporom da našoj suvremenoj generaciji posređujemo neiscrpivo bogatstvo Božje riječi. Ti postkoncilski zadaci — a i drugi koje ovdje sad nećemo detaljno opisivati — zahtijevaju da teološki fakulteti u pojedinim narodima postanu prava znanstvena istraživačka žarišta, sivaralački laboratoriji, iskrišta žive kršćanske misli.

Koncilski dokumenat *Gravissimum educationis* ovako opisuje zadatke fakulteta: »Zadatak je fakulteta da dublje istražuje različita područja svetih disciplina tako da se danomice zadobiva dublje razumijevanje Svete Objave, da se potpunije otkriva baština kršćanske mudrosti što smo je naslijedili od starih, da se promiče dijalog s rastavljenom braćom i s onima koji nisu kršćani, da se odgovori na pitanja koja se rađaju napretkom znanosti« (čl. 11).

U skladu s proklamiranim načelom o »jedinstvu u raznovrsnosti« očituje se danas opravdana tendencija da se pojedini fakulteti na neki način kao cjeline specijaliziraju u nekim određenim pitanjima, a drugi u drugima, pa da se tako međusobnom suradnjom i komuniciranjem unapređuje kršćanska teološka misao u

ovaj čas svjetske povijesti. Normalno je da će fakulteti orijentirati svoj istraživački interes ponajprije prema konkretnim situacijama u kojima djeluju i da će pažnju centrirati na tematiku koja im se neposredno nameće. U tom smislu naš bi zagrebački Bogoslovni fakultet očito morao posebno imati pred očima ekumensku problematiku, naročito u odnosu prema pravoslavnoj Crkvi. Kako smo vidjeli, katedra kontroverzije bila je u Zagrebu otvorena već g. 1746, a nanovo je stavljena u prvi plan g. 1918. kao »Istočno bogoslovlje« kad ga je predavao Franc Grivec, a zatim A. Palmieri, pa J. Simrak i J. Pavić. Druga tematika što nam je nameće naša konkretnost jest proučavanje islama i traženje puteva za dijalog s islamom. No svakako je za naš Fakultet od presudne važnosti dublje proučavanje marksizma i općenito konkretnih oblika ateizma u našem društvu te traženja puteva za dijalog s tim našim suvremenikima, i za teološko fundiranje prinosa što ga kršćanska zajednica može i mora pridonijeti za izgradnju boljega svijeta budućnosti. Sociološka su pitanja na našem fakultetu počela dobivati mjesta već od akad. godine 1898/9. (J. Pazman, M. Ivšić), no ovaj sadašnji kontekst, »dijaloški« kontekst, mnogo je širi i obuhvatniji.

Specifičnost interesa pojedinog fakulteta može biti donekle determinirana i činjenicom da su se naši ljudi koji su individualnim zanimanjem skrenuli pažnju na određenu problematiku i postigli učenike koji su ušli pod njihovim vodstvom na to određeno područje. Tako bi se kod nas moglo možda govoriti o krugu interesa na koji je svratio pažnju Josip Marić (povijest kristologije) ili Dragutin Kniewald (liturgika).

Kad sve to imamo na pameti i kad pregledamo sadašnje stanje našega fakulteta u tom pogledu, da bismo mogli izreći nešto konkretno što bi bilo potrebno prvo učiniti, onda dobivamo — čini se — ovu sliku: naši su sadašnji instituti i naši tečajevi uglavnom na crti predavanja stečenih znanja kako bi mogla poslužiti u pastoralnoj službi. Najperspektivniji je, čini se, u tom pogledu Institut za teološku kulturu laika, koji je i na sveučilišnoj razini (s njega se može direktno preći na redoviti fakultetski studij) i pruža nađe da će se laičkim silama proširiti osoblje koje će biti spremno i sposobno posvetiti se također teološkom istraživanju.

U cilju ostvarenja naših urgentnih zadataka prvo bi bilo da Fakultet može osnovati dva nova instituta istraživačkog karaktera, i to Crkveno-povijesni institut te Institut za pastoralnu ili religijsku sociologiju. Istraživanje domaće crkvene povijesti (uzimajući to dakako obuhvatno tako da bude uključena povijest domaće kršćanske kulture, teologije, pobožnosti) po samoj naravi stvari svuda je prvi zadatak bogoslovnog fakulteta, jer to ne može činiti niti ko drugi, a za same ciljeve najobičnije teološke nastave to je područje nezaobilazno. No danas je svima jasno da je jednako neophodno također sociološko proučavanje religijskih oblika na konkretnom prostoru i da bez toga nema uspješnog i plodnog konkretno ukorijenjenog pastoralnog rada. Mi smo u popis predmeta na Fakultetu unijeli pastoralnu sociologiju, ali još nemamo ni osobe koja bi to predavala. A trebalo bi hitno podići istraživački institut.

Zatim bi po svoj prilici morali doći ekumenski institut i institut za proučavanje konkretnih oblika ateizma.

Fakultet bi osim toga morao biti u mogućnosti da što češće priređuje čisto znanstvene simpozije, odnosno da to priređuju pojedine katedre fakulteta.

Problem, u ovaj čas za nas potpunoma nepremostiv, s kojim se sukobljavamo ako hoćemo ostvariti te hitne zadatke, jesu novčana sredstva. Naš je Fakultet danas u nevjerojatno teškoj financijskom položaju da bi se mogao održati i u ovom sadašnjem opsegu rada, a kamoli da misli na nove pothvate, pogotovo istraživačke. Od 1952. godine nemamo nikakve državne subvencije, mada je Predsjedništvo Biskupskih konferencija svojom predstavkom br. 7/BK od 23. IV 1952. zamolilo Predsjedništvo Vlade NR Hrvatske da bi nam se stanovita godišnja subvencija dodijelila. Fakultet se uzdržava, kako je već napomenuto, darovima što ih dobiva od gotovo svih hrvatskih biskupa i redovničkih zajednica, s time da profesori ne dobivaju nikakve mjesečne plaće, nego se zadovoljavaju malim honorarom koji je često bio više simboličan nego stvaran. Mi smo ovaj čas u nemogućnosti da dovoljno opskrbito svoju knjižnicu i da je učinimo zaista i u potpunosti funkcionalnom. Ako i u tom pogledu pođemo u našu prošlost, naići ćemo, kako smo već vidjeli, na pojedine dobrotvore koji su u svoje vrijeme osjećali onu vatru koja na p r i j e d k r e ć e. Dramatično je pitanje ima li danas takvih pojedinaca i grupa u našoj domovini koji bi osjećali istu vatru i imali bar približne mogućnosti. Jasno je da na onaj nekadašnji način, individualni, danas stvari ne mogu kretati naprijed, ali smijemo li vjerovati da bi se novim teškoćama mogla pronaći nova rješenja?

Visokoštovana gospodo!

Ja sam ocrtao perspektive našega Bogoslovnog fakulteta, jedinog u hrvatskom narodu, možda na donekle dramatičan način. Ali ako je bio dramatičan, nije bio neutemeljen ili praznorječiv. Znamo da su kulturne institucije na mnogo mjesta po svijetu u stanovitoj krizi. I da su razlozi tome mnogovrsni i različiti. Kako god bilo, mi mislimo da je od kapitalne važnosti da se ovoj našoj kulturnoj instituciji omogućí razvijanje njezine djelatnosti kako bi kršćanska misao mogla biti prisutna i danas u našem narodu na onoj liniji s l u ž e n j a svima kakvu nam je zacrtao Koncil, u međusobnom poštivanju i suradnji sa svim iskrenim ljudima.

Zaključujući ovaj svoj ekspozé, odajem poštu galeriji muževa koji su u okviru ove institucije radili, koji su je žrtvama i naporima podizali, koji su bili njezini prijatelji. Neka zadobiju mir u križu Očevu! A svima koji su sada naši prijatelji i zabrinuti za nas, obećajemo da se nećemo pokolebati. Znam da je to ono što će njima biti najdraža naša zahvala. Dixi.

Po završenom referatu pozvao je dekan predstojnike instituta koji rade u okviru Fakulteta, držeći se kronološkog reda kako su

instituti nastajali, da ukratko izvijeste svečanu sjednicu o radu, ciljevima i perspektivama njihovih instituta. Evo tih izvještaja:

KATEHETSKI INSTITUT

Predstojnik red. prof. dr Ivan SKREBLIN

Premda se već 1957. godine živo radilo oko toga da se pomoćne redovnicama u duhovnoj i apostolskoj djelatnosti, tek su Biskupske konferencije na svome jesenskom zasjedanju godine 1960. učinile odlučan korak naprijed, jer su biskupi zaključili da Bogoslovni fakultet u Zagrebu ostvari Katehetski tečaj. Uz potrebne predradnje moglo se u školskoj godini 1961/62. započeti s predavanjima na jednogodišnjem Katehetskom tečaju, a rad na njemu pokazao je odmah takav odaziv i plodove da je Fakultetsko vijeće na svojoj sjednici od 26. lipnja 1962. kreiralo Katehetski institut.

Budući da su i profesori i polaznice Tečaja osjetili potrebu bar dvogodišnje pripreme, proširena je u školskoj godini 1964/65. izobrazba na dvije godine. Datile smo polaznicama Katehističkog tečaja pomagali katehističkim tečajevima kroz školske praznike (dva trodnevna i jedan petodnevni).

Zbog istih razloga, a dakako i zbog mnogih drugih, pokrenut je 1963. godine »Katehist« kao povremeno glasilo Instituta. U »Katehistu« osim profesora sudjeluju i surađuju svršene katehistice, a i one koje još polaze Institut, a također i neki svjetovnjaci. Sada svršava sedmo godište izlaženja »Katehista«. Od svojih je početaka nastojao prema svojim mogućnostima poticati na sustavni rad oko katehizacije kod nas.

Odaziv polaznica na Katehetski institut bio je uvijek brojan, a ove godine imamo dosad najveći broj upisanih polaznica na Institut. Od dosad upisanih polaznica Institut su svršile 303 polaznice, a ova školska godina broji 100 polaznica.

INSTITUT ZA CRKVENU GLAZBU

Predstojnik Mo Anđelko MILANOVIĆ

Ideja o osnivanju škole za crkvenu glazbu kod nas Hrvata davnini je san crkvenih glazbenika i naših cecilijanaca još iz doba prije prvog svjetskog rata. Na ostvarenje te ideje dugo se čekalo. Ali ona je kao zdravo zrno ukopano u plodnu zemlju malo-pomalo sazrijevala i konačno se razbukovala, osobito prigodom tečajeva za ss. orguljašice, koji su se održavali gotovo svake godine od 1957—1963. u Zagrebu. Konačni prijedlog da se osnuje Institut za crkvenu glazbu dao je preuzv. g. Josip dr Lach, pomoćni biskup zagrebački, na otvorenju IV tečaja za crkvenu glazbu. Prijedlog je s oduševljenjem i ozbiljno primljen, a pokojni ga je Albe Vidaković s članovima dijecezanskog odbora za crkvenu glazbu zagrebačke nadbiskupije temeljito razradio i predložio na uvid Biskupskim konferencijama

Jugoslavije. BK su prijedlog proučile, odobrile te odredile preuzv. g. dra Karmela Zazinovića, biskupa krčkog, da pod njegovim vodstvom, a u ime BK, Albe Vidaković izradi statute, formira nastavnički kadar i pripremi sve što je potrebno za otvorenje Instituta. Vidaković je to i ostvario (ovlašten od Fakultetskog vijeća na sjednici 25. I 1963) i 25. rujna 1963. godine otvorio »Institut za crkvenu glazbu pri Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu«, u prisutnosti prvih nastavnika i 25 prvih slušača Instituta. Otvorenju je u ime BK prisustvovao dr Josip Lach a u ime fakulteta o. dr Jordan Kuničić OP, tadašnji dekan fakulteta.

Program rada i svrha Instituta jest:

1. da slušačima pruži temeljito teoretsko i praktično obrazovanje iz svih disciplina crkvene glazbe;
2. da ih uvede u znanstveno istraživanje prošlosti i sadašnjosti crkvene glazbe;
3. da ih osposobi za nastavničko zvanje na visokim bogoslovskim školama, srednjim vjerskim školama i redovničkim novicijatima, odnosno zajednicama;
4. da koncertnim nastupima i izdavanjem stručnih glazbenih djela gaji i unapređuje crkvenu glazbu.

Institut je smješten u prostorijama Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, u sastavu kojega i radi. Njime upravlja predstojnik, kojega na prijedlog Fakultetskog vijeća imenuje veliki kancelar Fakulteta (čl. 8 § 1 Pravilnika Instituta), uz suradnju tajnika i nastavnčkog zbora. Nastavnički zbor broji danas 13 članova. Nastavnike na prijedlog predstojnika Instituta i uz odobrenje Fakultetskog vijeća imenuje veliki kancelar (čl. 24 § 4 Pravilnika).

Kandidati koji žele studirati na Institutu crkvenu glazbu primaju se na temelju molbe, određenih školskih kvalifikacija i prijemnog ispita, koji se sastoji od praktičnog i usmenog dijela, iz kojega se može vidjeti sprema i stupanj muzikalnosti kandidata. Nedovoljno spremni kandidati mogu se uključiti u pripremni tečaj, koji traje jednu, odnosno dvije godine.

Školovanje traje 4 godine (8 semestara), a provodi se po »teoretsko-praktičnoj i povijesno-kritičkoj metodi«. Diplomski ispit polaže se nakon uspješno završenog cjelokupnog četverogodišnjeg školovanja, a sastoji se iz pismene radnje te pismenog, usmenog i praktičnog dijela ispita.

Na Institutu se predaju ovi predmeti:

a) glavni predmeti:

1. Opća teorija gregorijanskog koralala, 2. Oblici gregorijanskog napjeva, 3. Dirigiranje koralala, 4. Harmonizacija koralala, 5. Estetika glazbe, 6. Opća liturgika, 7. Posebna liturgika, 8. Crkveno zakonodavstvo o crkv. glazbi, 9. Harmonija, 10. Kontrapunkt, 11. Imitacija, kanon i fuga, 12. Polifona kompozicija, 13. Dirigiranje polifonije, 14. Orgulje, 15. Improvizacija.

b) pomoćni predmeti:

1. Teorija glazbe, 2. Solfeggio, 3. Osnove tehnike pjevanja,
4. Zborno pjevanje, 5. Povijest glazbe, 6. Analiza glazbenog oblika, 7. Poznavanje glazbala, 8. Organografija, 9. Metodika glazbene nastave, 10. Glazbeni folklor, 11. Metodologija naučnog rada, 12. Glasovir, 13. Latinski jezik, 14. Hrvatski jezik s književnošću, 15. Harmonijska analiza.

Do sada je na Institutu diplomirao 41 naš slušač: u prvoj generaciji 15, u drugoj 13, u trećoj 13; oni imaju pravo na naslov »*artifex musicae sacrae*«. Uspješan rad na korovima župskih i ostalih naših crkava svjedoči o njihovoj sposobnosti i glazbenoj spremi. Teme diplomskih radnji daju nam sliku raznovrsnog zanimanja i rada na Institutu: »*Evangelistar iz 13. stoljeća koji se čuva u biblioteci trogirskog kaptola*«, »*Nakićeve orgulje u crkvi sv. Franje u Šibeniku*«, »*Povijesni razvoj i rad cecilijanskog pokreta u Hrvatskoj*«, »*Crkveno pjevanje u Prvić-Luci na otoku Prviću kod Šibenika*«, »*Život i rad o. Anselma Canjuge*«, »*Život i rad o. Kamila Kolba*«, itd.

Ozbiljnost rada i umjetničke kvalitete slušači Instituta pokazali su na produkcijama na kraju svake školske godine, izvodeći instrumentalna i vokalna djela poznatih glazbenih majstora, te nastupima i koncertima izvan Instituta.

Nastojanje i napore oko odgoja i obrazovanja crkvenih glazbenika u ovoj mladoj, solidnoj i jedinoj našoj ustanovi za njegovanje i proučavanje crkvene glazbe, koja već sedmu godinu djeluje u skućenim prostorijama i uz nedovoljna sredstva, trebali bi pomagati svi ljudi dobre volje u našoj domovini. Jer — kako je rekao dr Kuničić prilikom otvorenja Instituta — »potrebno je da bude kvalificiranih vođa koji će znanjem i revnošću prednjačiti drugima. Neka nitko ne potcjenjuje taj posao, dapače, neka čita u jednom djelcu pod naslovom 'De arte musica' od nepoznatog pisca 13. stoljeća da 'non minus est dedecus nescire canere quam litteras ignorare', drugim riječima: nije manje sramota ne znati pjevati negoli ne znati čitati i pisati. Još više, piše isti pisac, ako je Crkva dopustila crkvenoj glazbi da ona jedina može postati aktivnim sudionikom u liturgiji, znači da joj je dala prvenstvo, te se crkvena glazba mora učiti 'prae omnibus aliis', razumije se — 'scientiis et disciplinis'«.

INSTITUT ZA TEOLOŠKU KULTURU LAIKA

Predstojnik dr Josip TURČINOVIC

INSTITUT ZA TEOLOŠKU KULTURU LAIKA najmlađi je među fakultetskim institutima. Osnovan je odlukom Vijeća Kat. bogoslovnog fakulteta u Zagrebu od 30. svibnja 1968. Zamisljen je kao samoupravna crkvena visokoškolska jedinica istoga fakulteta. Radom je započeo s ljetnim semestrom školske godine 1968/69. Djeluje u prostorijama koje mu je u nadbiskupskom dvoru bio nami-

jenio Franjo kard. Šeper a dodijelio sadašnji veliki kancelar Fakulteta g. biskup Franjo Kuharić, ordinarij zagrebački.

Premda se potreba za takvom ustanovom u Crkvi u Hrvatskoj već odavna osjećala i premda su zamjetljive praznine u životu ove Crkve upozoravale na taj nedostatak, ipak se zamisao mogla ostvariti tek sada, nakon II vatikanskog sabora i njegovih smjernica o položaju i zadacima laika u Crkvi (usp. Apostolicam actuositatem VI, 29 4 te 32 3—4). Stoga u ovoj svečanoj prigodi valja istaknuti da je naš Fakultet osnivanjem ovoga Instituta ušao u svoju 300-tu obljetnicu akademskog teološkog rada možda bitno obogaćen i strukturalno pomlađen, jer je ova njegova ustanova na svoj način eminentno koncilski.

Institut je ustanovljen sa svrhom »da putem predavanja, vježbi i obavezne ili preporučene literature, dopunskih tečajeva te ostalih prikladnih sredstava omogućiti sistematično i što dublje poznavanje 'Svetoga pisma i kršćanske nauke' (Apostolicam actuositatem 32, 1), ustrojstva i života Crkve Kristove, čovjeka u suvremenom svijetu, da bi tako njegovi studenti kao intelektualci mogli 'hraniti vlastiti duhovni život' (nav. mj.), apostolski djelovati, preuzimati odgovarajuće službe u Crkvi i što zrelije voditi kršćanski dijalog s rastavljenom braćom, s ostalim vjernicima, s onima koji ne vjeruju, sa suvremenom kulturom i uopće modernim svijetom (usp. nav. dj. 31) a sve u skladu sa specifičnim položajem laika intelektualca u Crkvi (usp. Lumen gentium, pogl. IV)« (Iz Privremenog statuta, točka 2).

Osim tih motiva studij na našem Institutu opravdava i sama želja za dubljom teološkom informacijom. U načelu jedini uvjet za upis jest odgovarajuća školska sprema.

Studij traje 4 semestra. Nastavnim planom i programom obuhvaćena su sva glavna teološka područja, dakako tematski koncentrirana, ali nastojimo da to ne bude nikako na štetu produbljenosti. Za one koji kao laici budu željeli preuzeti određene crkvene službe predviđamo mogućnost specijalnih dopunskih tečajeva.

Predavači su zasada samo profesori s našeg Bogoslovnog fakulteta.

Institutom upravlja Vijeće Instituta, kojega su članovi, pored predstojnika, tajnika i profesorskoga zbora, također predstavnici studenata.

Statut osigurava slušačima mogućnost razmjerno uske povezanosti s radom na Fakultetu: tokom studija im je slobodno da u dogovoru s voditeljem seminara surađuju u bilo kojem fakultetskom seminaru, a po završenom studiju mogu, položivši stanovite diferencije, nastaviti studij na Fakultetu. U posljednje vrijeme zapaža se da raste suradnja između slušača Instituta i studenata središnjeg teološkog studija također u izvanškolskim djelatnostima.

Zanimanje je za naš studij znatno. U dva semestra upisalo se 95 studenata. Broj bi bio znatno veći da smo mogli otvoriti i izvanredni studij. Interesenata je bilo iz svih naših visokoškolskih cen-

tara. No pri sadašnjim našim mogućnostima neće preostati drugo nego da se i po tim mjestima osnivaju novi instituti za laike, kako se ugledom na naš Institut učinilo npr. ove jeseni na Rijeci.

Mi djelujemo nepunu godinu dana. Ne možemo reći da su nam iskustva još velika. No sigurno su velike naše nade i naša spremnost. Već je mnogo napora i s mnogo strana uloženo u početke ove ustanove. Ima još mnogo teškoća, osobito prostornih, financijskih i kadrovskih, koje nas pritištu. Ali vjerujemo da ovaj rad može uroditi vrlo korisnim plodovima, koji nadilaze jednostavno unutarnje crkvene interese. Nadati se je naime da će sistematsko teološko školovanje i nesvećenika omogućiti Crkvi da, prema auspicijama II vatikanskog koncila, u sebi zaživi multidimenzionalnije, a to onda i u tolikoj mjeri može samo povoljno djelovati unutar ostalih obećavajućih tokova u kulturi naše zajednice.

Poslije izvještaja o Institutu za teološku kulturu laika stupio je pred mikrofon, na zamolbu dekana, poglavar hrvatskih isusovaca, da kao današnji predstojnik one Družbe koja je nekoć utemeljila i više od jednog stoljeća vodila visokoškolsku nastavu u Zagrebu, izrekne u ovom svečanom času nekoliko prigodnih riječi. Evo što je rekao

PROVINCIJAL HRV. PROVINCIJE DRUŽBE ISUSOVE

O. Antun FOSTAČ

Gospodo!

Velikoj radosti i opravdanom ponosu hrvatskog naroda, Katoličke Crkve kod nas i, napose, Katoličkog bogoslovnog fakulteta prigodom proslave 300-godišnjice javnopravnog utemeljenja Fakulteta na poseban se način pridružuju svi članovi Hrvatske provincije Družbe Isusove.

Veselimo se i ponosni smo što su naši oci prije 3 stoljeća smogli snage, duha i vidovitosti da za svoju Akademiju isposluju diplomu cara Leopolda I, kojom se njoj podjeljuje rang sveučilišta. Trebalo je doista hrabrosti i veličine duha da se tako što poduzme u vrijeme kad je Tursko carstvo još bilo moćno, kad je Hrvatska snažno osjećala politiku Beča, kad je Mletačka gospodarila našom obalom, a iz Ugarske preko Mure i Drave prijetila reformatorska opasnost katolicizmu.

Tadanji isusovci, sinovi svoga naroda u tako teškim okolnostima, sa svojom školom

— bili su sjeme koje je niklo, uzraslo i kasnije raširilo grane, te danas, duboko ukorijenjeno u tlo svoga naroda, stoji kao veliko stablo koje rađa plodovima božanske istine i ljudske kulture;

— bili su centrala koja je duhovnim mrežama širila svjetlo u sve slojeve hrvatskog naroda, otvorivši vrata svoje škole ne samo plemićkim sinovima nego i studentima svih staleža, što je za ono doba izvanredan potez;

— bili su bedem i brana koja je odbijala i zaustavljala prodiranje tuđinskog duha, nasrtaje na slobodu i vjernost Evndelju i Papi.

Odajemo priznanje svojim ocima i braći koji su prije tri stoljeća radili, poučavali, žrtvovali se i istrošili u službi za Boga i za sinove svoga naroda. Isto tako odajemo priznanje svim staležima: plemićima, građanima i seljacima koji su svojim radom uzdržavali ovo djelo, a posebno biskupima i svećenicima zagrebačke biskupije koji su ga fundirali, npr. biskupu Franji Ergeljskom koji se je brinuo za fundaciju moralnih nauka, ili kanoniku opatu Nikoli Dijaneševiću koji se je brinuo za fundaciju filozofskih studija.

Smatramo da je vrijedan doprinos članova današnje Hrvatske provincije Družbe Isusove proslavi 300-godišnjice osnutka sveučilišta kod nas pothvat da se izda životno djelo o. Miroslava Vanina »ISUSOVCI I HRVATSKI NAROD«, od kojega je I svezak od nekih 500 stranica, formata 17 : 24 upravo u tisku. U tom je I svesku, uz prikaz dolaska i rada isusovaca na hrvatskom tlu u prvim desetljećima nakon osnutka isusovačkog reda, obrađena sva povijest isusovačkog zagrebačkog kolegija, od prvih početaka do ukinuća Družbe Isusove 1773.

Želim u ime naše Provincije Družbe Isusove Katoličkom bogoslovnom fakultetu, u čijoj zgradi upravo slavimo 300-godišnjicu osnivanja prvog sveučilišta kod nas, kao i Univerzi i svim visokim školama ovoga grada i domovine, da sve dublje i jače razvijaju čovjekovu misao te budu našoj i slijedećim generacijama lučonoše istine, pravde i slobode.

Nato je, popraćen općim aplauzom, ustao sa svoga mjesta i uzeo riječ

RECTOR MAGNIFICUS HRVATSKOG SVEUČILIŠTA

akademik dr Ivan SUPEK

Stovani dekane, kolege, gospođe i gospodo!

Meni je osobita čast što mogu prisustvovati vašoj proslavi. Nemojte shvatiti moj dolazak na poziv dekana fakulteta kao akt kurtuazije. Ne, nego više kao iskaz našeg dubokog interesa za vašu ustanovu, koja je stoljećima rasla zajedno sa svim ostalim fakultetima i s kojom se mi također danas još susrećemo, a i dalje ćemo se nalaziti zajedno u našem kulturnom životu i u našim nastojanjima.

Sigurno je da povelja cara Leopolda nije bila samo jedan izraz priznanja onim naporima isusovačke Akademije. Ona je prije svega značila i jedno priznanje kulturnoj tradiciji Hrvatske i svim naporima hrvatskog naroda u suzbijanju strašne turske najezde. I treba reći da je ovaj vaš fakultet, kao i sve to naše sveučilište, bilo kroz čitavo to vrijeme upravo nosilac naše nacionalne opstojnosti. I također da je sve naše fakultete, kao i vaš, nosila duboka težnja

da iz vjekovne zaostalosti izađemo i da se primaknemo evropskoj fronti.

Slušajući izvještaj gospodina dekana, ja sam duboko osjetio da su vaši problemi kroz sve to vrijeme bili problemi i svega ostalog našeg sveučilišta. Ja bih ipak tu htio iznijeti neke napomene koje su mi se nametnule upravo slušajući taj izvještaj.

Ponajprije mi se čini da je sad nastupilo u vašim nastojanjima nešto što je duboko novo i što znači jedno veće približavanje čovjeku, veću tolerantnost, veće aktualiziranje, koje otvara mogućnost za bolje razumijevanje, za bolji suživot svih nas. Ja u tom smislu ne bih toliko govorio o nekom dijalogu između vjernika i marksista ili ateista. Moja je misao da je čitava ta terminologija u neku ruku već i zastarjela. Time što ste vi našli i što se kod vas promiče jedan univerzalni pristup, imat ćete dakako rješenja i pristupe koji su svima nama ljudima zajednički. Ja vam upravo želim da se vi u tim novim težnjama, vaš fakultet, vaši instituti, sve više približite onim nastojanjima koja su danas toliko važna za čitav svijet. A ja — nekako s ponosom — mogu reći da je upravo među vama, bilo da uzmemo svjetski ili hrvatski, bilo onih umova koji su u neku ruku bili prethodnici te koncilske misli, te misli o tolerantnosti, općoj koegzistenciji.

Čestitajući vam ovu proslavu, ja vam upravo želim i daljnje uspjehe u tim nastojanjima, u nastojanjima koja će omogućiti veće sporazumijevanje među ljudima, da se konačno ostvari i onaj ideal koji je od kršćanstva bio nošen, a to je svjetski mir.

Poslije rektora sveučilišta pristupio je mikrofonu i izrekao pozdravnu riječ Fakultetu

PREDSJEDNIK JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI

akademik dr Grga NOVAK

Gospodine dekane, kolege, gospodo studenti!

Ne treba da ističem kako je Jugoslavenska akademija od svoga početka bila usko povezana s ovim fakultetom. Ne treba da naglašavam da je pokrovitelj Akademije poslije Josipa Jurja Strossmajera bio zagrebački nadbiskup. I ne treba da naglašavam da je profesor ovog fakulteta Antun Bauer bio dugo godina pravi član Akademije i poslije, kao nadbiskup, njezin pokrovitelj. Više velikih naučenjaka, najistaknutijih na svom polju u hrvatskom narodu, bili su ujedno članovi ovoga vašeg fakulteta i članovi Jugoslavenske akademije. I kad ovaj fakultet slavi 300-godišnjicu hrvatskog sveučilišta i svoga opstojanja, onda Jugoslavenska akademija osjeća ne samo potrebu nego i radost da ga može pozdraviti.

Naglašavam da sam ja osobno imao mnogo prijatelja članova ovoga fakulteta. Ne samo onih koji su istovremeno bili i članovi Fakulteta i članovi Jugoslavenske akademije.

Pozdravljajući vas kao predsjednik ove naše najviše hrvatske znanstvene ustanove, i najstarije kod svih Južnih Slavena, smatram da je to ponos naše sredine, hrvatskog naroda i grada Zagreba, što može proslaviti 300-godišnjicu djelovanja ovog starog i poštovanog fakulteta.

Gospodine dekane, gospodo, ja vam čestitam i želim daljnje uspjehe u tom vašem radu!

Zatim je na govornicu izašao nekadanji dugogodišnji profesor filozofije na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, i njegov dekan u kritično vrijeme kad je isključen iz sastava Sveučilišta te kad je počeo djelovati kao ustanova samo crkvenog prava, a sada redovni profesor kršćanske filozofije i bivši dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Münchenu

dr Vilim KEILBACH

Kad sam prije 15 godina, nakon osamnaestogodišnjeg znanstvenog i nastavničkog rada na ovom fakultetu, prešao na sveučilište u Beču, nisam mogao slutiti da ću imati čast i sreću da u vašoj sredini zajedno s vama slavim tristogodišnjicu postojanja akademske ustanove na kojoj sam toliko godina djelovao i rado i sretno, a kojoj u prvom redu ja osobno zahvaljujem mnogo.

U ovaj čas i na ovom mjestu ne želim ulaziti u pitanja suvremene filozofsko-teološke nauke, već jednostavno i srdačno čestitam velikom kancelaru, dekanu i članovima Fakulteta kao i svim slušačima tristogodišnjicu njihove akademske ustanove kojoj sam dugo pripadao a koja mi ni danas nije strana. Veselim se da vam mogu čestitati i u ime ovogodišnjeg dekana Katoličkog teološkog fakulteta Sveučilišta u Münchenu profesora dra Wernera Dettloffa, koga sam informirao ne samo o povodu svoga puta u Zagreb nego i o plemenitoj odluci vašeg Fakultetskog vijeća da svotu sakupljenju u svrhu proslave tristogodišnjice preda žrtvama potresa u Banjaluci i okolici.

Još nije prošlo mjesec dana da sam se vratio iz Južne Amerike, gdje sam na terenu bio suočen s pojavom koju bismo mogli označiti poznatim pojmom »religio depopulata«, naročito kad se misli na pitanje svećeničkog podmlatka. Na pozadini tog iskustva stvarnost s kojom sam suočen ovdje, baš obratno, podsjeća na riječi Gospodinove prema kojima Bog može od kamenja koje leži kraj puta »podići djecu Abrahamovu« (Lk 3,9), u ovom slučaju: zvanja svećenička.

Dao Bog da zagrebački Bogoslovni fakultet i u svom sadašnjem nastavnom i samoupravnom ustrojstvu vrši svoju zadaću ustrajno i uspješno ad quam plurimos ac felicissimos annos!

Budući da se poslije ovog govora nitko više od prisutnih nije javio za riječ, prešlo se na posljednju točku sjednice:

ČESTITKE I POZDRAVNI TELEGRAMI

Tajnik Fakulteta i zapisničar ove svečane sjednice S. M. Klara Dugić pročitala je skupu niz prispjelih pismenih čestitaka i telegrama što su ih različite ustanove i ugledne osobe uputile Fakultetu za ovu zgodu. Primljene su slijedeće čestitke i telegrami (donosimo ih u skraćenom obliku):

Prefekt Sv. kongregacije za katolički odgoj kardinal Garrone

Rim, 30. X 1969.

Gospodine dekane,

Vi ste me pozvali da sudjelujem u proslavi 300-godišnjice Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. Za me je bila radost i čast da se tome pozivu odazovem. Providnost je odlučila drugačije.

Njegova me Uzoritost kardinal Šeper upoznao s Vašom odlukom da tu godišnjicu proslavite u atmosferi sabranosti i diskretnosti kakvu traži strašna kušnja kojom je upravo pogođena vaša zemlja. Ja se osobno želim pridružiti, pa i s naslova što ste me nedavno tako ljubazno bili pozvali, boli i trpljenju svih vas ovih dana.

Posebno se priključujem vašoj molitvi da ta katastrofa, još jedna u nizu sličnih koje pogađaju vašu odvažnu naciju, ne oduzme ništa veličanstvenoj hrabrosti i vjeri, o kojima je vaša nacija s toliko ustrajnosti pružala svjedočanstvo.

Izvolite primiti, gospodine dekane, želje koje bih iznio kod vas a koje sada izražavam ovdje iz svega srca — za Fakultet: neka mu Bog bude uvijek na pomoći kako bi mogao uvijek sa sve većom uspješnošću i idejnim zračenjem ispunjavati svoju stoljetnu misiju.

Primate, gospodine dekane, izraz mojih osjećaja punih pažnje i odanosti.

Gabriel Maria kardinal Garrone

Kardinal Franjo Šeper, prefekt Sv. kongregacije za nauk vjere

Prigodom tristote godišnjice Fakulteta srdačno čestitam uz najbolje želje da Fakultet nastavi svijetle tradicije svoje prošlosti — Kardinal Šeper.

Apostolski delegat u Jugoslaviji mons. Mario Cagna

Prigodom 300-godišnjice osnutka, znanstvenog rada i duhovnog utjecaja Teološkog fakulteta u Zagrebu želim da se pridružim zboru profesora, studenata i bivših gojenaca vašega Fakulteta u zahvalnosti Bogu i u molitvi da On nastavi pomagati tako zaslužnu ustanovu.

*† Mario Cagna
Apostolski Delegat*

Nadbiskup ljubljanski mons. dr. Jožef Pogačnik, v. d. predsjednika Biskupskih konferencija Jugoslavije

Prigodom izvanrednog jubileja vašeg teološkog fakulteta srdačno čestitam. Želim da kao najviša crkvena škola u Hrvatskoj i u buduća stoljeća i nadalje bude svjetlo i vođa u Kristovoj nauci svemu hrvatskom narodu.

† Jožef Pogačnik

Nadbiskup splitski mons. Frane Franić, potpredsjednik BK Jugoslavije

Čestitam u svoje ime i nadbiskupije 300 godišnjicu plodnog postojanja fakulteta želim blagoslov Božji u radu za Boga, Crkvu i narod.

Nadbiskup Franić

Čestitke je poslalo više nadbiskupa i biskupa.

Nadbiskup barski

Srdačno čestitam tristogodišnjicu

nadbiskup Tokić

Nadbiskup zadarski

Zbog dijecezanskog hodočašća u Nin 9. studenog o. g. ne mogu osobno učestvovati na jubilarnoj proslavi Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu kako bih to, doista, želio... U ime Zadarske Crkve u povodu proslave 300-godišnjeg djelovanja Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu izrazujem Vam svoje čestitke. Pridružujem se vašoj zahvalnici Svevišnjem za golemi duhovni doprinos što ga je ta Ustanova poklanjala hrvatskom narodu odgajajući mu Kristove svećenike. Neka Gospodin svojom pomoći i nadalje prati našu najvišu crkvenu Ustanovu u izvršavanju njezinog velikog i prevažnog poziva u životu Crkve u Hrvatskoj.

Marijan Oblak
nadbiskup

Nadbiskup-koadjutor riječki

Primio sam sa zahvalnošću Vašu poruku o namjeravanoj široj i uslijed nemilih događaja — potresa u Banjaluci — užoj proslavi 300-godišnjice postojanja katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu... Doprinos čitavog profesorskog zbora na toj Ustanovi — osobito u ovim postkoncilskim godinama — osvjetljuje nove puteve u životu Crkve kod nas. Povezanost Fakulteta s narodom postaje sve tješnja osobito putem katoličke štampe i putem Bogoslovske smotre naročito. Naobrazbi što je naši intelektualci stižu na drugim fakultetima potreban je „začin“ što joj može dati bogoslovija. Svi uvidamo golemu ulogu što je taj Fakultet može i treba razviti u našem narodu... Smatram da je jedan od značajnih zadataka te naše vrhove naučne ustanove da maksimalnim naporom pronalazi smjernice i puteve kako bi se brzo i djelotvorno osjetio utjecaj na povezivanje naših ljudi, na ljubavi prema zavičaju, na radosti za život, na prosvjetno-kulturni razvitak u svim pravcima. Dakako, svi želimo da taj mali broj postigne mnogo. Vaša inicijativa da skromne prinose za proslavu dodijelite postradalaj braći označuje bilo Vaših osjećaja, kojima dajemo puno poštovanje, u nadi da će taj udovičin obol uroditi plodom kakav Krist može probuditi.

† Josip Pavlišić
nadbiskup

Biskup đakovački

U ime biskupije kaptola sjemeništa i svoje osobno čestitam vaš jubilej tristogodišnjicu utemeljenja vašeg fakulteta neka cvate napreduje u budućnosti s blagoslovom Gospodinovim

Stjepan biskup

Biskup mariborski

Prigodom 300-godišnjice zagrebačkog Bogoslovnog fakulteta izražavam gospodinu dekanu i profesorskom zboru iskrene čestitke i najbolje želje za daljnje opstojanje toga za Crkvu u Hrvatskoj i u svoj Jugoslaviji visoko zaslužnog zavoda. — Neka ga i u četvrtom i u buduća stoljeća prati Božja zaštita s obilnim blagoslovom. Na proslavi u nedjelju 9. 11. ne mogu sudjelovati jer sam spriječen.

† Maksimilijan Držečnik
biskup

Biskup šibenski

Srdačno čestitam 300-tu godišnjicu plodnog rada želeći mnogo daljnjeg uspjeha u radu za teološku formaciju budućih svećenika prema smjernicama Koncila

Biskup Arnerić

Biskup subotički

S punim razumijevanjem potvrđujem primitak Vašeg raspisa od 29. listopada 1969, kojim javljuje da će se 300-godišnjica fakulteta obilježiti proslavom najskromnijih okvira i užeg karaktera: liturgijskim činom i javnom sjednicom dne 9. XI o. g. Sve to u duhu Kristove i općeljudske ljubavi, da i ta ustanova može pripomoći postradalaj braći Bosanske krajine.

Dozvolite ipak da ovim putem uputim najsrdačnije i najtoplije čestitke prigodom ovoga značajnog jubileja toj našoj najvišoj znanstveno-vjerskoj ustanovi. Mnogi naši svećenici, mogu reći većina njih, završila je teološke studije i stekla obrazovanje u tom zavodu. I danas lijepi broj naših bogoslova stiže svoju izobrazbu u tom zavodu i pod vašim vodstvom. Cijela je naša biskupija radi toga iskreno i duboko zahvalna ovoj ustanovi i prigodom ovoga jubileja upućuje svoje čestitke. Molitva će nam biti da Gospodin od svoga preobilja i dalje izdašno dijeli svoje milosti zavodu, profesorima, poglavarima i pitomcima, da mogu uvijek biti sol zemlji i svjetlo svijetu. Uvjeran sam da je ovo u postkoncilskoj Crkvi suvremenije negoli bilo kada do sada. A naša će biskupija i u budućnosti nastojati doprinositi i svoj udio za održavanje te ustanove.

Matiša Zvekanović
biskup

Biskup hvarski

Čestitam godišnjicu fakulteta s vrućom željom i molitvom da i dalje bude rasadište vjere istine i kulture

Biskup Celestin

Pomoćni biskup ljubljanski

Lijepo zahvaljujem za ljubaznu obavijest o 300-godišnjem jubileju vašeg Teološkog fakulteta. Iz srca čestitam Fakultetu, njegovim profesorima i slušačima i želim obilje Božjeg blagoslova za sav odgovoran i ne baš lagan posao na Fakultetu. Molim Boga neka bi Fakultet znao čitati znakove vremena i voditi mlade bogoslove k čistim izvorima Božje objave.

Također sam od srca pozdravio zaključak fakulteta da u času velike nesreće koja je zadesila Banjaluku otkaže proslavu te dade svoju pripomoć za nesretne žrtve potresa.

Stanislav Lenič
pomoćni biskup ljubljanski

Pomoćni biskup mariborski

Veoma mi je žao što ne mogu doći u nedjelju na tako lijepu svečanost vašeg Fakulteta... Na svaki način iskreno čestitam prilikom jubileja i želim da vaš Fakultet i nadalje djeluje tako uspješno kao do sada.

Vekoslav Grmič
pomoćni biskup mariborski

Ap. administrator kotorski

U duhu i molitvi učestvujem u jubilarnoj proslavi našeg dragog Fakulteta, ganut vašom plemenitom odlukom da novac priređen za proslavu poklonite unesrećenima u Banjaluci. Zaista ljepša i plemenitija proslava nije se mogla zamisliti. Čestitam našem Fakultetu da ga vode tako plemenita, duboko kršćanska srca.

Gracija Ivanović
apost. admin. kotorski

Teološki fakultet Ljubljana

Od srca vam čestitam visoku starost vašeg Fakulteta. Rado bismo se odazvali vašemu pozivu i s vama se veselili prilikom jubileja. Zato nas je to više razalostila vijest da ste se odrekli svečanog proslavljanja toga jubileja, budući da je bratski hrvatski narod zbog strašnog potresa u Banjaluci obuzela velika žalost i tjeskoba. Dok izražavamo duboko saučešće prigodom te nesreće, divimo vam se što ste novac namijenjen za proslavu poklonili žrtvama potresa u Banjaluci. Nadamo se da će taj vaš čin biti jednako tako koristan za ugled Fakulteta i katolicizma u vašoj zemlji kao što bi bila veličanstvena proslava koju ste pripremali. U ime Fakulteta u Ljubljani i njegovih profesora

Dekan
dr Vilko Fajdiga

Teološki fakultet Srpske pravoslavne Crkve Beograd

Pravoslavni bogoslovski fakultet u Beogradu pridružuje se vašem velikom jubileju — 300-godišnjici od javnopravnog utemeljenja početka akademske teološke nastave u Zagrebu sa željom da vam i budućnost u svemu bude dostojna velike prošlosti *stop ad multos annos*

dekan doktor Erdeljan

Internacionalno skotističko društvo (Societas internationalis scotistica) počastilo je Fakultet ovim pozdravnim pismom:

Prilikom proslave treće stogodišnjice otkada je osnovan Teološki fakultet u Zagrebu Internacionalno skotističko društvo izražava iskrene čestitke npr. g. dekanu Fakulteta, gospodi profesorima i studentima.

U ovih tristo godina Teološki je fakultet proživio bogatu povijest, koja je bila stalno povezana s historijskim zgodama i nezgodama hrvatskoga naroda. Dijecezanski je kler mnogih hrvatskih biskupija primao kroz stoljeća vjersku i kulturnu naobrazbu dobrim dijelom u okviru Teološkog fakulteta. I budući da je kler kroz stoljeća bio posebno jak nosilac kulturnog razvitka u narodu, ova je činjenica stavljala Fakultet u usku vezu s narodnim kulturnim životom.

Danas profesori Fakulteta dijecezanskog i redovničkog klera u plodnoj suradnji znanstvenim radom na raznim područjima sudjeluju u razvitku teološke literature i u obnovi vjerskog života u Hrvatskoj. A općenito je poznata jaka djelatnost koju Fakultet razvija preko svojih ustanova, simpozija i drugih kulturnih inicijativa.

Internacionalno skotističko društvo svraća posebnu pažnju na ovaj stogodišnji bogati rad Teološkog fakulteta, i to radi stalne i žive prisutnosti skotizma u kulturnom i vjerskom životu velikog dijela hrvatskog naroda. Na visokim teološkim franjevačkim školama po cijeloj Hrvatskoj velik broj franjevačkih teologa i filozofa kroz stoljeća naučava Duns Skotovu nauku, kako to dokazuju udžbenici i druga njihova znanstvena djela koja su još danas sačuvana. Ovu istu nauku susrećemo ne samo u njihovoj propovjedničkoj literaturi nego i u onoj za širenje i jačanje pobožnosti u narodu. U novijoj restauraciji teološke znanosti i neoskolastike u Hrvatskoj tumači Duns Skotove nauke surađuju znanstvenim pothvatima narodnih i međunarodnih dimenzija.

Zbog te jake i stalne prisutnosti skotizma u Hrvatskoj Prvi međunarodni skotistički kongres bio je održan god. 1935. u Zagrebu. Uspjeh je onoga kongresa bio izvanredan, a tome je dobrim dijelom pridonijela suradnja Teološkog fakulteta, koju je organizirao i vodio tadašnji dekan Fakulteta Mons. Dr Stjepan Bakšić, jedan od najpoznatijih hrvatskih teologa. Ovo djelo koje je uspješno započeto u Zagrebu nastavlja Internacionalno skotističko društvo pripremajući sada Treći skotistički kongres.

Očito je dakle da su posebno važne činjenice koje povezuju uspješni rad Teološkog fakulteta sa ciljevima Skotističkog društva. Zato čestitamo Fakultetu na dugoj bogatoj povijesti i na postignutim uspjesima; želimo da taj slavni hrvatski Studium u slobodnom razvoju svojih pothvata uvijek dublje sudjeluje na vjerskom i kulturnom životu Božjega naroda u Hrvatskoj.

Karlo Balić, predsjednik
Hadrijan Borak, tajnik

Hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu

Povodom 300-godišnjice zagrebačkog Bogoslovnog fakulteta Hrvatski zavod svetog Jeronima posebno svjestan trenutka i značenja čestita veliku obljetnicu i želi profesorima i studentima još veći razmah buduće djelatnosti
Kokša

Grkokatoličko sjemenište u Zagrebu

S veseljem i radošću pridružujem se Vašoj skromnoj proslavi velikog i značajnog jubileja 300. godišnjice svima dragog nam Katoličkog bogoslovnog fakulteta u metropoli naše domovine u drevnom gradu Zagrebu.

Neka mi bude dozvoljeno da tom zgodom izrazim svoje iskrene čestitke i najbolje želje za napredak i za blagoslovljeni rad iste ustanove u budućnosti na slavu Božju, korist Crkve i duhovno dobro hrvatskog naroda.

Svima koji se sa toliko zadivljujuće ozbiljnosti, svećeničkog idealizma i neumornog rada trse da sačuvaju decenijama stečeni ugled Bogoslovnog fakulteta, a u naše vrijeme održe i korak sa razvojem katoličke teološke misli i postkoncilskih stremljenja Crkve, pripadaju posebne čestitke uz izraze zahvalnosti i uz djelotvornu svaku moguću podršku s naše strane, kako svećenika tako i svjesnih katoličkih laika te čitavog jednog Božjeg naroda.

Ističem jednu povijesnu činjenicu kad kažem da mi je naročito drago da ovo sve mogu reći i u ime Grkokatoličkog sjemeništa, koje je tijesno bilo povezano sa prethodnikom Bogoslovnog fakulteta, Akademijom, već od prvih početaka njezina utemeljenja. Jer kao što i danas studenti bogoslovije ovog sjemeništa polaze predavanja i stiču potrebno znanje na Fakultetu, tako su prijašnje generacije klera križevačke biskupije od utemeljenja ovog sjemeništa 1681. godine to isto činile i stjecale na staroj Isusovačkoj Akademiji, koja se i nalazila u neposrednoj blizini našeg sjemeništa na Griču. Jedna malena i siromašna biskupija kao što je križevačka ne može biti nego Bogu duboko zahvalna za ovu sretnu okolnost u svojoj teškoj i bremenitoj povijesti, a to i unatoč činjenici što je i sama dala stanoviti doprinos, i to prvenstveno u tome što su i njezini pojedini najeminentniji svećenici zdušno u prošlosti radili kao ugledni profesori Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu. Ova sretna okolnost i povijesna činjenica, mogućnost naime sticanja teološke naobrazbe kroz čitava tri stoljeća brojnih svećeničkih generacija, ne smije se preočiti ili zanemariti sa strane ove biskupije i ovog njezinog sjemeništa nikada, pa ni u ovom trenutku. Zato uz čestitke treba reći i jedno veliko hvala uglednom našem učevnom zavodu, Katoličkom naime bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. To rado i činimo iskreno i s poštovanjem.

Rektor Grkokat. sjemeništa
Ivan Krst. Pavković

Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda

Željkovanu obnovu cijele Crkve sveti Koncil očekuje ponajviše od svećeničke službe te zato proglašuje kako je od najveće važnosti svećenička izobrazba. Bogoslovni fakultet kroz stoljeća svog opstanka u hrvatskom narodu ne prestaje vršiti u tom svoju nezamjenljivu ulogu. Hrvatska franjevačka provincija o ovom trisagodišnjem jubileju sa zahvalnošću se sjeća svega što su na Fakultetu dobila Franjina Mala braća. U novim vremenima Crkve našem Bogoslovnom fakultetu želimo nov procvat i nove uspjehe za cjelokupnu obnovu Crkve u našim stranama!

Kazimir Đurman, provincijal

Franjevačka provincija Presv. Otkupitelja — Split

Cijela provincija Presvetog Otkupitelja čestita tristotu obljetnicu Fakulteta Božju zaštitu prosi neka naš vrhovni teološki forum svijetli nadahnjuje vodi Hrvatsku kroz buduća stoljeća

Provincijal Ćapkun

Provincija Franjevaca Konventualaca — Zagreb

Čestitamo na kršćanskom plemenitom gestu kojim ste se lišili veće vanjske svečanosti da biste pomogli nastradaloj braći u Banjaluci i okolici.

Ujedno ovim putem šaljem iskrene čestitke uz 300-godišnjicu vašeg i našeg Fakulteta, želeći još mnogo sretnih obljetnica.

Za provincijala:
Ljudevit Maračić, tajnik provincije

Karmel — Brezovica

Prigodom 300-godišnjice Bogoslovnog fakulteta izrazujem ovime u ime cijeloga Karmela najsrdačnije čestitke!

S. Franciska od Božje Ljubavi OCD

Centralna visoka bogoslovska škola — Split

Tristagodišnjicu vašeg postojanja i plodonosnog kulturnog djelovanja čestita a vaš plemeniti gest tom prigodom hvali

Centralna visoka bogoslovska škola Split

Visoka bogoslovska škola — Zadar

Prigodom 300-godišnjice vašeg fakulteta primite naše iskrene čestitke! Hvalimo Gospodinu Bogu što je u neprekinutom trajanju sačuvarao život i rad vaše značajne ustanove. Sjećamo se sa sahalnošću svih profesora koji su tokom 300 godina djelovali — najprije na Akademiji, kasnije na Fakultetu. Oni su svojim radom pridonijeli da se i naš hrvatski narod uvrstio među aktivne suradnike u razvoju teološke nauke.

Slijedimo vaš primjer i pridružujemo se proslavi tako da od svojih skromnih sredstava predajemo našem Ordinarijatu jednu svotu za postradale od potresa u Bosanskoj krajini.

V. d. rektora

Martin Kirigin OSB

Filozofsko-teološki institut DI — Zagreb

Vama kao nasljednicima i nosiocima prvog sveučilišnog života u gradu Zagrebu čestitamo od srca tristotu obljetnicu najvišeg hrvatskog studijskog zavoda. Neka Gospodin i Majka mudrosti blagoslove sadašnji i budući vaš rad na Božju slavu i korist Crkve i naroda.

Vaša braća, rektor, profesori i studenti Filozofsko-teološkog instituta Družbe Isusove, Zagreb, Jordanovac

Franjevačka Teologija — Sarajevo

U povodu tako značajne obljetnice vaše vrijedne ustanove, primite naše najiskrenije čestitke i svesrdne želje, da vaš Fakultet i dalje nastavi izvanredno plodno djelo započeto prije 300 godina. Želimo da vi, kao baštinici onih velikana koji su se istakli preko vaše institucije ostvarujući svoje najplemenitije ideale, budete idejni vođa i pokretač teološke koncilске misli u našoj domovini, upravo u ovo vrijeme kad je to našem hrvatskom narodu možda najpotrebnije. Računajte s našom podrškom i prijateljskom naklonošću.

Ugodno smo iznenađeni vašom odlukom da sav novac koji ste prikupili za proslavu poklonite nastradalima od zemljotresa u Banjaluci i okolici. Taj vaš duboko kršćanski osjećaj caritasa nailazi na naše divljenje i mi vam na tom spontano i iskreno aplaudiramo.

Rektor

Dr Karin fra Karlo

Filozofsko učilište Hrv. franj. provincije — Trsat — Rijeka

Sa zahvalnošću i radošću pridružujemo se proslavi velikog jubileja ova Fakulteta, sjećajući se pri tom svih onih zasluga kojih smo dionici i mi. Posebno se sa zahvalnošću sjećamo činjenice da smo mi profesori i predavači na našem Učilištu svi prošli upravo kroz taj Fakultet, koji evo slavi tristagodišnjicu svoga rada.

Čestitajući na tom jubileju, želimo da i nadalje u našem narodu bude ono svjetlo istine i vjere, kao što je to i do sada bio.

Prefekt studija
Emanuel Hoško

Biskupsko sjemenište „Ruđer Bošković“ — Dubrovnik

I ovo sjemenište „Ruđer Bošković“ zahvaljuje Bogu za tristotu obljetnicu našega sveučilišta i čestitajući kliče: Vivat crescat floreat alma nostra mater croatica!

Biskupsko sjemenište Dubrovnik

Profesor dr Josip Buturac

Prigodom proslave 300-godišnjice djelovanja Bogoslovnog fakulteta u Zagrebu od srca čestitam profesorima i studentima te molim dobrog Boga da izlije obilje svoga blagoslova na ovu slavnu i zaslužnu ustanovu da bi i ubuduće mogla uzgajati intelektualnu i duhovnu elitu u službi hrvatskom narodu.

Rado se uvijek sjećam četiriju svojih studentskih i deset svojih nastavničkih godina na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, pa koliko god su bile korisne za me godine provedene na drugim visokim školama, na ovom fakultetu ostaju mi najdraže. Zato mi je žao što sam spriječen te ne mogu sudjelovati na proslavi.

Dr Josip Buturac

Dr Lav Znidarčić, advokat

Odsutan pridružujem se proslavi 300-godišnjice i čestitam.

Lav Znidarčić, bivši tajnik Fakulteta

Svećenik lic. Lazar Krmpotić

Velikoj znanstvenoj duhovnoj i kulturnoj ustanovi Crkve u Hrvatskoj čestita veliki jubilej i želi mnogo uspjeha u postkoncilskoj obnovi Crkve

Lazar Ivan Krmpotić, licenc. teologije

Poslije čitanja telegrama i pisama dekan je zaključio ovu povijesnu Svečanu sjednicu izražavajući još jedanput zahvalu svima koji su se odazvali da svojim sudjelovanjem uzveličaju ovu radost fakultetske zajednice, a posebno onima koji su osobno uzeli riječ na proslavi. Potom je uzvanicima prenio poziv g. velikog kancelara mons. Franje Kuharića da izvole poći u odaje Nadbiskupskog dvora gdje će se održati kratko primanje. Primanje je proteklo u srdačnom raspoloženju.

Sa sjednice su poslani pozdravni brzojavi kardinalu Garronu, kao prefektu Sv. kongregacije za katolički odgoj, i kardinalu Šeperu.

O svečanoj javnoj sjednici prigodom 300-godišnjice Fakulteta bila su obaviještena različita naša sredstva za društvene komunikacije. Na raspolaganje su im bili pruženi različiti informativni materijali o Fakultetu i o proslavi 300-godišnjice, kao npr. referat dekana i referati predstojnika instituta. Među ostalim također statistički podaci iz kojih se vidi da je ove akad. godine 1969/70. na Fakultet upisano 412 slušača, na Katehetski institut 100, na Institut za crkvenu glazbu 49, a na Institut za teološku kulturu laika 95 slušača. Televizija Zagreb snimila je pojedine točke svečane sjednice i istog je dana, 9. XI 1969. emitirala u okviru večernje emisije „Jučer-danas-sutra“ kratak i informativan televizijski izvještaj. Od „Glasa koncila“ bilo je prisutno čitavo uredništvo zajedno s glavnim urednikom V. Pavlinićem. Posebnu su pažnju posvetili 300-godišnjici Fakulteta „Glas koncila“, „Spectrum“ i „Svesci“.